

Laaja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus 2017-21 ja hyvinvointisuunnitelma 2022-25

Sisällysluettelo

1	Esipuhe.....	2
2	VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS.....	3
	2.1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi sekä hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi	3
	2.2 TALOUS JA ELINVOIMA	5
	2.3 LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET	8
	2.4 NUORET JA NUORET AIKUISET	16
	2.5 TYÖIKÄISET	21
	2.6 IKÄIHMISET.....	29
	2.7 KAIKKI IKÄRYHMÄT.....	35
	2.8 YHTEENVETO INDIKAATTOREISTA.....	46
	2.9 EDELLISEN VALTUUSTOKAUDEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN 2017–2021 TOTEUMA	47
3	HYVINVOINTISUUNNITELMA 2022-2025	48
	3.10 Hyvinvointisuunnitelma osana kaupunkistrategiaa.....	48
4	Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat.....	49
5	Ohje indikaattorikuvien tulkintaan	51

Julkaisun toteutus: Hyvinvointityöryhmä, suunnittelija Riikka Leinonen ja hyte-koordinaattori Janne Jylkkä.

Kannen kuvat: Kemin kaupungin kuvapankki. Valokuvaajat: Pentti Korpela, Nina Susi, Harri Tarvainen ja Henna Kortelainen.

1 Esipuhe

Terveydenhuoltolain 12 §:n mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Hyvinvointikertomus ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa.

Kemin kaupungin edellinen laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma vuosille 2017–2021 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 29.01.2018 § 8 ja se on luettavissa osoitteessa: https://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2019/12/Laaja-hyvinvointikertomus-2017-2021_valmis.pdf.

Laaja hyvinvointikertomus sisältää valtuustokauden 2017–2021 hyvinvointisuunnitelman.

Käsillä olevassa hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksessa käsitellään väestön hyvinvoinnin kehitystä viime vuosina. Hyvinvointia on tarkasteltu seuraavista näkökulmista: 1. talous ja elinvoima, 2. lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, 3. nuoret ja nuoret aikuiset, 4. työikäiset, 5. ikäihmiset, 6. kaikki ikäryhmät. Tarkastelu perustuu sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoreihin. Sähköinen hyvinvointikertomus ottaa tiedot Sotkanet.fi -palvelusta, jossa uusimmat tiedot ovat syyskuussa 2021 vuosilta 2019–2021. Kemin kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen indikaattorit perustuvat valtuustokauden 2017–2021 hyvinvointisuunnitelmassa määriteltuihin mittareihin. Indikaattoreiden valinnassa on hyödynnetty lisäksi Lapin hyvinvointiohjelman ja turvallisuussuunnitelman toimeenpanosuunnitelmaa 2020–2025. Indikaattoreiksi on lisätty myös kunnille suunnitellun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosan eli HYTE-kertoimen tulosindikaattorit.

Toinen osa aloittaa uuden valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022–25

Kertomuksen vastuutaho ja laatijat (viranhaltijat, luottamushenkilöt, työryhmät):

Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus on laadittu hyvinvointitoimialalla ja keskusviraston talouspalveluissa vuoteen 2021 saakka. Varsinaisen valmistelutyön ovat tehneet hyte-koordinaattori Janne Jylkkä ja suunnittelija Riikka Leinonen. Hyvinvointikertomuksen valmisteluun on osallistunut hyvinvointityöryhmä, joka on nimetty 2021:

hyvinvointijohtaja Kaisa Rauvala, puheenjohtaja
hyte-koordinaattori Janne Jylkkä, sihteeri
sosiaalityönpäällikkö Niina Matinlassi
ympäristöjohtaja Risto Pöykiö
työllisyyspäällikkö Riitta Hakala
vapaa-aikapäällikkö Marke Rautiala
rakennustarkastaja Virpi Mäki-Iso
hyvinvointilautakunnan edustaja Marja-Leena Laitinen
Kemin kaupungin hallituksen edustajina Kalle Huusko ja Albana Mustafi
Lapin ammattikorkeakoulun osaamispäällikkö Hannele Kauppila
Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappian koulutus­päällikkö Johanna Antinoja

2 VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS

2.1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi sekä hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi

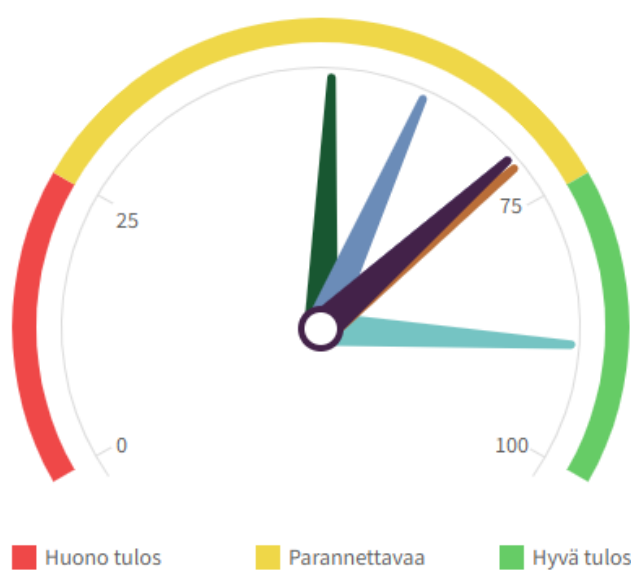
Kemin kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus perustuu sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoritietoihin <https://www.hyvinvointikertomus.fi>. Lisäksi tietolähteenä on käytetty Tilastokeskuksen väestötilastoja, StatFin-tilastopalvelun tilastoja, Lapin ELY-keskuksen työllisyystilastoja, Sotkanet.fi -palvelun tilastoja, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämää terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmää (TEAvisari) ja kaupungin omia tilastoja. Kemin vertailukunniksi/-alueiksi on valittu Keminmaa, Tornio, Raahen, Varkaus, 20 000–39 999 asukkaan kaupungit ja koko maa.

TEAvisari on kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämiseksi kuvaava verkkopalvelu osoitteessa <https://teavisari.fi/teavisari/fi/index>. TEA-termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämistä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää kaksi kertaa vuodessa kyselyillä tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä. TEAvisaria varten kerätyt tiedot pisteytetään toiminnan laadun mukaan. Kuntien terveydenedistämistä tulokset ilmoitetaan työkalussa pistemäärän 0–100 välillä. Pistemäärät ilmaistaan myös liikennevaloista tutuilla värikoodilla graafisissa kuvioissa.

- Vihreä tarkoittaa hyvää laatua (pisteet 75-100)
- Keltainen tarkoittaa parannettavaa (pisteet 25-74)
- Punainen tarkoittaa huonoa laatua (pisteet 0-24)

Kulttuuri saa Kemissä terveydenedistämistä hyvän tuloksen, mutta kaikilla muilla osa-alueilla (kuntajohto, perusopetus, lukiokoulutus, liikunta ja perusterveydenhuolto) on vuoden 2020 tulosten mukaan parannettavaa. Kemin terveydenedistämistä saamat pisteet 68/100 ovat paremmat kuin vertailukunnissa Keminmaassa, Raahessa, Torniossa ja Varkaudessa. Terveidenedistämistä on Kemissä hieman parempi kuin koko maassa keskimäärin. Kemin saamat pisteet ovat nousseet viime vuosina: vuonna 2018 pistemäärä oli 64/100 ja vuonna 2019 pistemäärä oli 66/100, vuonna 2021 pistemäärä oli 68/100.

Kaikki sektorit : Kemi 2021

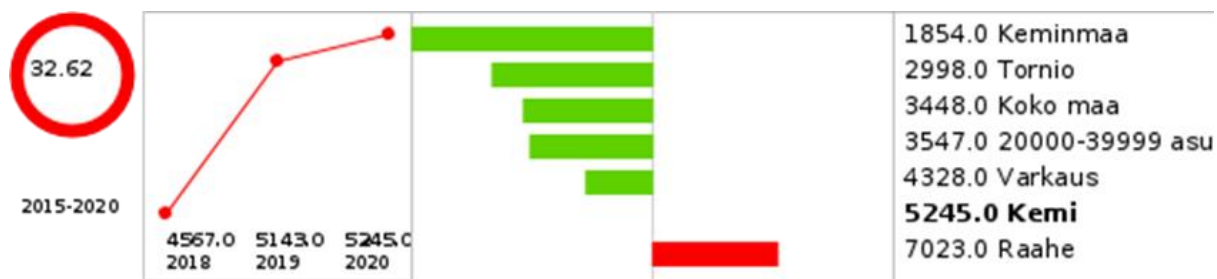
Aineisto päivitetty 10.06.2022

Pisteet	Kemi	Keminmaa	Tornio	Raahe	Varkaus	Koko maa
Kaikki sektorit	68	56	63	58	71	68
Kuntajohto	60	42	77	..	91	78
Perusopetus	71	63	55	61	74	64
Lukiokoulutus	70	..	..	49	84	66
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	63
Liikunta	70	69	53	64	69	72
Perusterveydenhuolto	51	..	74	71	66	65
Kulttuuri	89	59	45	43	45	66

2.2 TALOUS JA ELINVOIMA

Lainakanta, euroa / asukas

Muutos% Suunta Vertailu

Kemin lainakanta (5 245 euroa/asukas) on noussut 33 % vuodesta 2015 vuoteen 2020. Asukasta kohti laskettu lainakanta on vertailukuntien suurimpia. Ainoastaan Raahessa lainakanta on suurempi kuin Kemissä.

Elinvoima: Väestö

Väestö 31.12.

Muutos%

Suunta

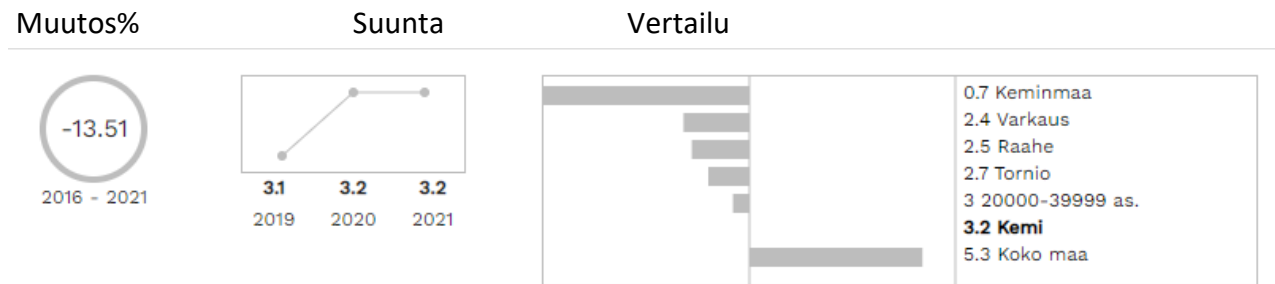
Vertailu

Kemin väkiluku on vähenevä. Väkiluku on ollut korkeimmillaan vuonna 1967, jolloin Kemissä oli lähes 30 000 asukasta. Vuonna 2021 Kemissä oli 19 982 asukasta ja väestö väheni 455:llä hengellä (-2,2 %) edellisvuoteen verrattuna. Tilastokeskuksen syksyllä 2021 julkaiseman väestöennusteen mukaan väkiluku jatkaa laskuaan niin, että Kemissä on enää noin 16 200 asukasta vuonna 2040.

Työikäisten osuus väestöstä laskee: vuonna 2020 Kemin väestöstä 47,5 % oli 25–64-vuotiaita ja vuonna 2030 osuuden ennustetaan olevan 43,7 %. Ikäihmisten osuus väestöstä nousee: vuonna 2020 Kemin väestöstä 28,4 % oli yli 65-vuotiaita, kun vastaava luku oli koko maassa keskimäärin 22,7 %. Vuonna 2030 yli 65-vuotiaiden osuuden ennustetaan olevan Kemissä 33,5 % väestöstä. Kemissä nuoria ikäluokkia on valtakunnan keskitasoa vähemmän ja ikärakenne painottuu vanhempiin ikäluokkiin kuin koko maassa keskimäärin (Tilastokeskus, StatFin-tilastopalvelu).

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

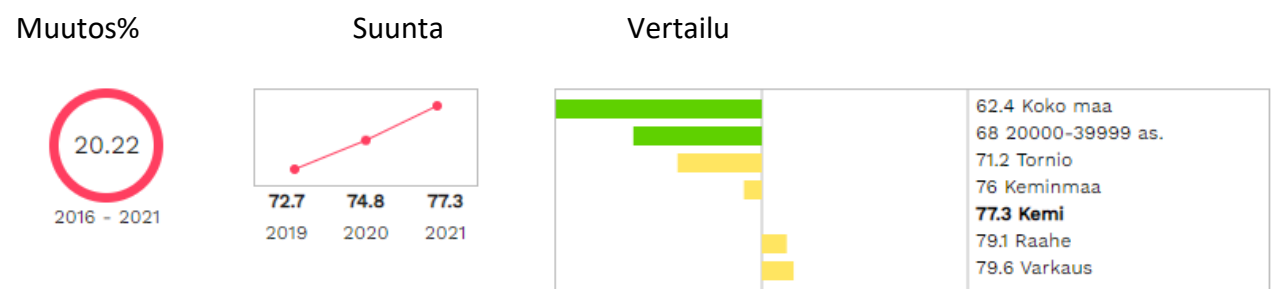
Vuonna 2020 Kemin väestöstä 3,2 % oli ulkomaan kansalaisia. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä on Kemissä laskusuunnassa. Osuus on Kemissä yhä vertailukuntien korkein mutta pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Kemissä oli vuonna 2020 yhteensä 943 vieraskielistä asukasta (4,6 % väestöstä). Vieraskielisiksi luetaan muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvat. Suomen kielen jälkeen yleisimmät kielet Kemissä ovat venäjä, somali, arabia, persia/farsi, thai ja kurdi (Tilastokeskus, StatFin-tilastopalvelu).

Koulutustasomittain

Kemiläisten koulutustaso on noussut 2000-luvulla, ja vailla perusasteen jälkeistä koulutusta olevien määrä on vähentynyt. Koulutustaso on Kemissä kuitenkin muuta maata alhaisempi. Raahessa koulutustasomittain on hieman Kemiä ja Varkautta alhaisempi. Väestön koulutustasomittain osoittaa perusasteen jälkeen suoritettua korkeimman koulutuksen keskimääräisen pituuden henkeä kohti. Esimerkiksi Kemin koulutustasoluku 324,7 osoittaa, että väestö oli suorittanut keskimäärin 3,247 vuotta koulutusta perusasteen jälkeen.

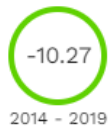
Demografinen huoltosuhde

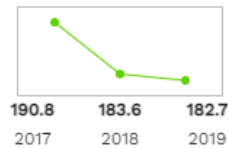
Demografinen eli väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten ja vanhuseläkeikäisten määrän suhdetta työikäisen väestön määrään (lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti). Kemlin väestön vanheneminen näkyy demografisen huoltosuhteen nousuna. Demografisen huoltosuhteen osalta oleellista eroa vertailukuntiin ei ole. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan yli 65-vuotiaiden määrä jatkaa kasvuaan Kemissä vuoteen 2028. Työikäisten sekä lasten ja nuorten määrä puolestaan vähenee. Tämä tarkoittaa, että demografinen huoltosuhde heikkenee edelleen, jolloin työikäisiä on yhä vähemmän suhteessa lapsiin ja eläkeikäisiin.

Taloudellinen huoltosuhde

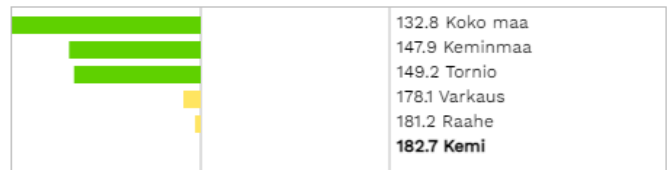
Muutos%

Suunta

Vertailu

Taloudellinen huoltosuhde puolestaan kuvaa työttömien ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien määrän suhdetta työllisten määrään. Taloudellinen huoltosuhde on Kemissä heikompi kuin vertailukunnissa. Taloudellinen huoltosuhde on Kemissä kuitenkin parantunut vuodesta 2014 vuoteen 2019 työllisten osuuden kasvaessa.

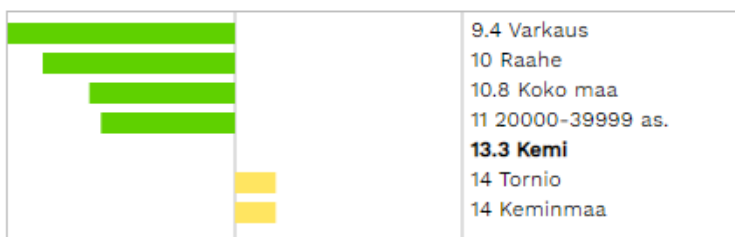
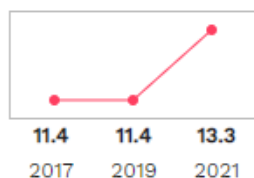
2.3 LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Elämänlaatu ja osallisuus

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Muutos% Suunta

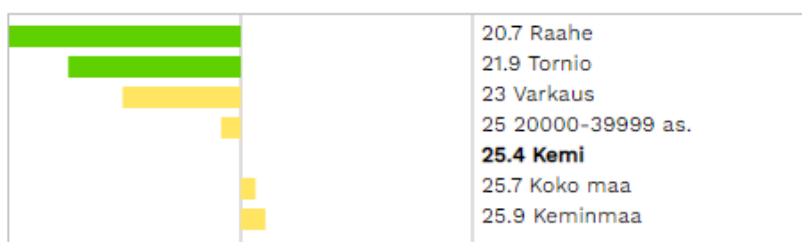
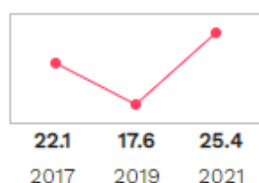
Vertailu

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Muutos% Suunta

Vertailu

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteuttaa kouluterveyskyselyn joka toinen vuosi. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan 13,3 % kemiläisistä 4. ja 5. luokkien oppilaista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Osuus on suurempi kuin edellisessä kouluterveyskyselyssä ja suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Vertailukuntiin verrattuna osuus on keskitasoa.

Kemiläisistä 8.- ja 9.-luokkalaisista nuorista joka neljäs (25,4 %) kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Osuus on noussut vuosien 2017 ja 2019 kouluterveyskyselyjen tuloksista ja on vertailukuntien korkeimpia. Kemissä lähes joka neljäs 8. ja 9. luokan oppilas on ylipainoinen. Ylipainoisten osuus on suurempi kuin vertailukunnissa ja koko maassa keskimäärin.

Indikaattori (Sotkanet/kouluterveyskysely)	Koko maa 2019	Koko maa 2021	Kemi 2019	Kemi 2021
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	16,9	18,0	24,8	24,1

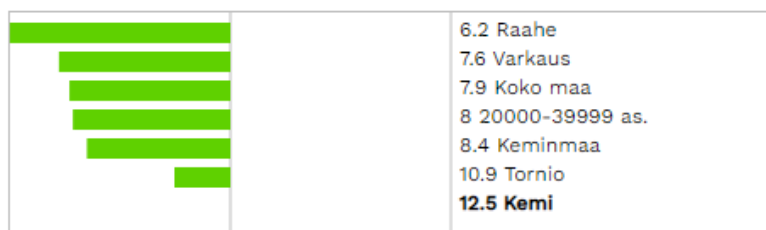
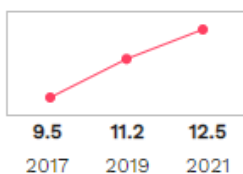
Taulukossa vihreällä fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut positiiviseen suuntaan
Taulukossa punaisella fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut negatiiviseen suuntaan

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Muutos%

Suunta

Vertailu

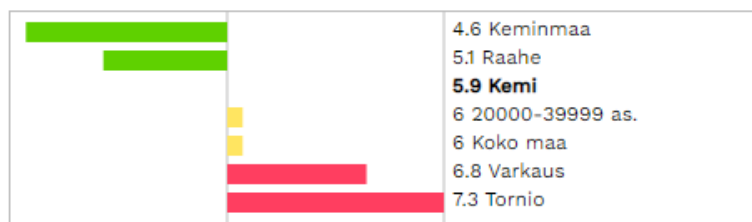
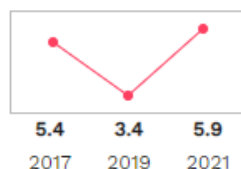

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Muutos%

Suunta

Vertailu

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan peräti 12,5 % kemiläisistä 4. ja 5. luokkien oppilaista kokee tulleen koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa. Koulukiusattujen osuus on noussut vuosien 2017 ja 2019 kouluterveyskyselyjen tuloksista ja on vertailukuntien korkein ja suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Vastaavasti kemiläisistä 8. ja 9. luokan oppilaista 5,9 % kokee tulleen koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa. Osuus on vertailukuntien keskitasoa ja lähes yhtä suuri kuin koko maassa keskimäärin.

Kemiläisistä 8.- ja 9.-luokkalaisista nuorista joka kymmenes (10,9 %) on sitä mieltä, että hänellä ei ole yhtään läheistä ystävää. Läheisen ystävän puuttuminen vaivaa useammin poikia kuin tyttöjä. Kemiläisistä 4. ja 5. luokkien oppilaista 1,1 % kokee, että heillä ei ole yhtään hyvää kaveria. Kouluterveyskyselyn mukaan 8.- ja 9.-luokkalaiset kärsivät aiempaa enemmän ahdistuksesta. Varsinkin tytöillä ahdistus on noussut merkittävästi niin Kemissä kuin valtakunnallisesti. Yli neljännes (27,2 %) kemiläisistä 8.- ja 9.-luokkalaisista tytöistä kokee ahdistusta.

Indikaattori (Sotkanet/kouluterveyskysely)	Koko maa 2019	Koko maa 2021	Kemi 2019	Kemi 2021
Ei yhtään hyvää kaveria, % 4. ja 5. luokan oppilaista	0,9	0,8	1,5	1,1
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista	9,1	9,4	9,1	10,9
Kohtalainen tai lievä ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	12,9	19,4	10,7	19,2

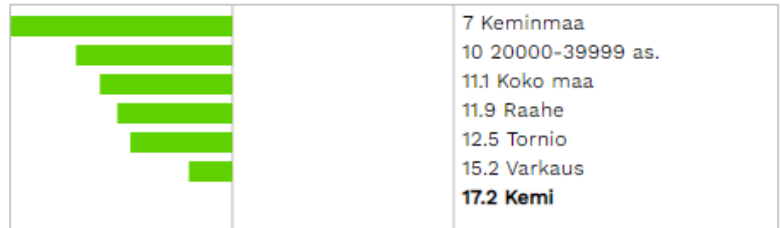
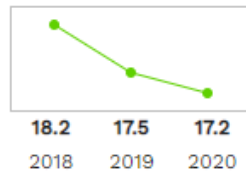
Taulukossa vihreällä fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut positiiviseen suuntaan
Taulukossa punaisella fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut negatiiviseen suuntaan

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Lasten pienituloisuusaste

Muutos% Suunta

Vertailu

Lasten pienituloisuusasteella tarkoitetaan alle 18-vuotiaita lapsia, jotka asuvat pienituloisissa asutokunnissa (% ikäryhmästä). Pienituloisiksi on määritelty ne asutokunnat, joiden ekvivalentti tulo (=kotitalouden tulot jaettuna kotitalouden kulutusyksiköiden eli henkilöiden määrällä) jää pienemmäksi kuin 60 prosenttia kaikkien asutokuntien mediaanitulosta. Lasten pienituloisuusaste on Kemissä laskusuunnassa mutta vertailukuntien korkein. Lasten pienituloisuusaste oli Kemissä 17,2 % vuonna 2020, kun se oli koko maassa keskimäärin 11,1 %.

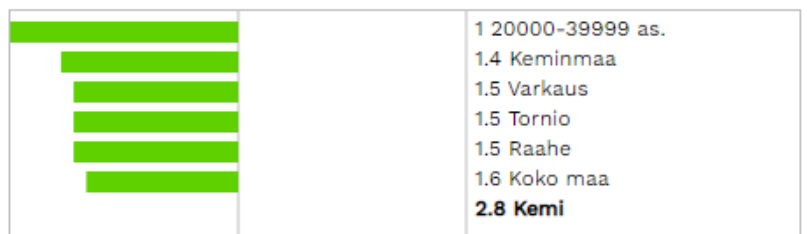
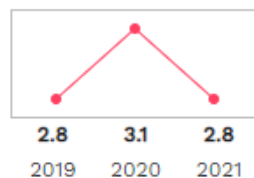
Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Muutos%

Suunta

Vertailu

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–17-vuotiaiden osuus samanikäisestä väestöstä on noussut Kemissä vuodesta 2016 vuoteen 2021, mutta siinä on tapahtunut laskua viimeisen tilastointi vuoden aikana. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus on Kemissä selvästi vertailukuntien korkein. Osuus on ollut vertailukuntien korkeimpia myös kahden edellisen laajan hyvinvointikertomuksen mukaan. Suomessa oli vuonna 2020 vain 14 kuntaa, joissa sijoitettujen lasten osuus oli vielä suurempi. Sijoitettujen lasten suuri määrä kertoo lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin vajeista.

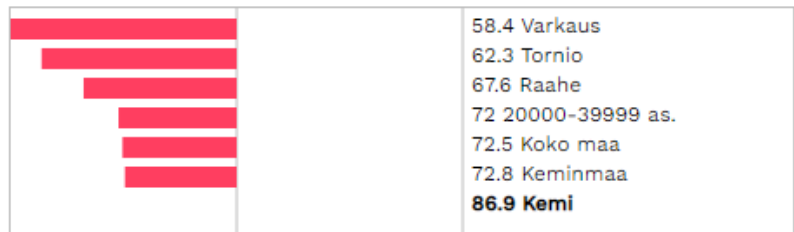
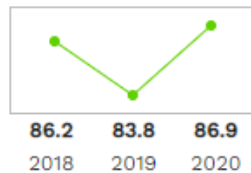
Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa olleet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä

Muutos%

Suunta

Vertailu

Varhaiskasvatuksessa olleiden 3–5-vuotiaiden osuus samanikäisestä väestöstä on noussut Kemissä vuodesta 2015 vuoteen 2020, jolloin 86,9 prosenttia 3–5-vuotiaista oli varhaiskasvatuksen piirissä. Varhaiskasvatuksessa 3–5-vuotiaiden osuus on Kemissä vertailukuntien korkein.

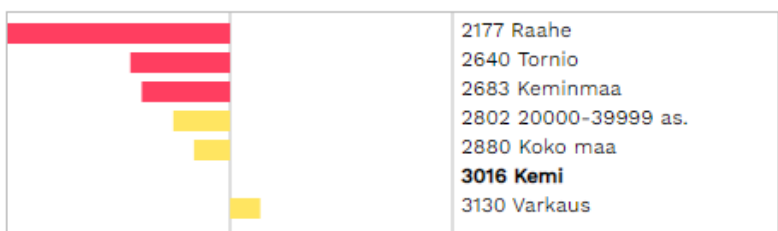
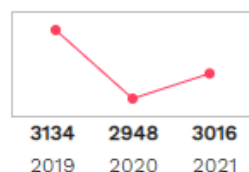
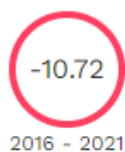
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Muutos%

Suunta

Vertailu

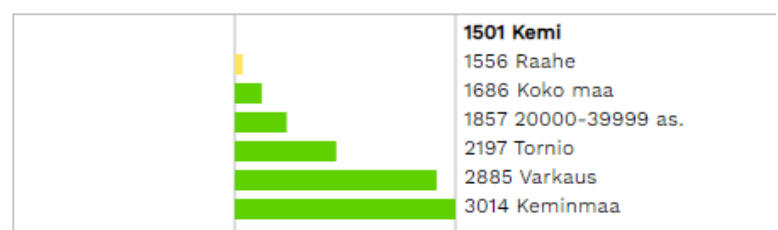
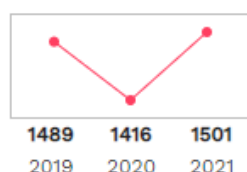
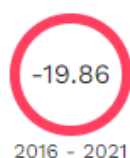

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

Muutos%

Suunta

Vertailu

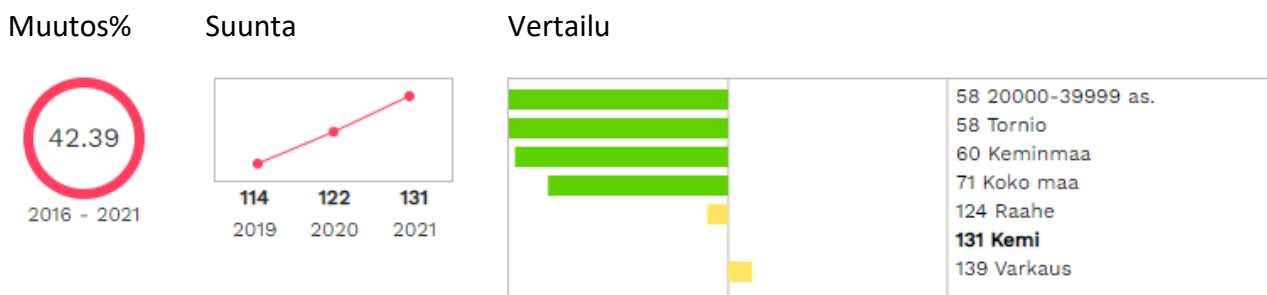

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynntejä Kemissä on ollut vähemmän kuin vertailukunnissa ja koko maassa keskimäärin ikäryhmässä 7-18-vuotiaat. Sen sijaan perusterveydenhuollon lastenneuvolan käyntimäärissä Kemi on lähempänä vertailukuntien keskitasoa. Kouluterveydenhuollon ja lastenneuvolan käynnit ovat vähentyneet Kemissä viime vuosina. Vastaava terveydenhoitaja Miia Keränen näkee yhtenä syynä käyntien vähenemiseen sen, että terveydenhoitajien työaikaa menee yhä enemmän erilaisiin alueellisiin työryhmiin ja

toimistotyöhön, mikä on vähentänyt vastaanottoon käytettävissä olevaa aikaa. Koronatilanne heijastui keväällä 2020 kouluterveydenhuollon käynteihin, kun oppilaat siirtyivät etäopetukseen ja heitä ei saatu tulemaan terveystarkastuksiin kuten aiemmin. Muutamia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajia siirrettiin muihin tehtäviin keväällä 2020 koronan alettua. Korona heijastuu kouluterveydenhuollon käynteihin myös siten, että koulusta jäädään aiempaa herkemmin pois jo pienenkin nuhan tai kurkkukivun vuoksi. Neuvolan käyntimäärissä näkyy Keräsen mukaan se, että syntyvyys laski Kemissä vuonna 2019 todella alas ja jäi myös vuonna 2020 alhaiseksi. Korona-aikana neuvolakäyntejä jätettiin väliin tavallista enemmän: osa pelkäsi koronaa ja kipeänä ei tultu neuvolaan.

Kouluterveydenhuollon ja neuvolan käyntien lukumäärät eivät kerro terveystarkastusten sisällöstä tai laadusta, sillä perheiden ongelmat voivat olla hyvin monenlaisia ja haastavia. Perheiden ongelmat (vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat, ongelmat perustarpeiden huomioimisessa ala-asteikäisillä ja myöhemmin nuorilla päihteet, yksinäisyys, itsensä vahingoittaminen, huumekokeilut, rytmittömyys) heijastuvat myös kouluterveydenhuoltoon, mikä vaatii enemmän aikaa, kun koululaisen asioita hoidetaan. Kemissä on vertailukuntia enemmän tulkkausapua tarvitsevia asiakkaita sekä kouluterveydenhuollossa että neuvoloissa, mikä vaatii pidempiä vastaanottoaikoja. Kuntien välisiä eroja voivat osaltaan selittää kuntien toisistaan poikkeavat toimintatavat ja käyntien tilastointi: Esimerkiksi 6–7-vuotiaiden tarkastukset tehdään Kemissä lastenneuvolassa, kun Torniossa on käytössä kouluterveydenhoitajan tekemät kouluunlähtötarkastukset. Kemissä terveydenhoitajien työaika menee yleisiin rokotustilaisuuksiin eli influenssa- ja punkkirokotusten toteuttamiseen. Kemi kuuluu osittain THL:n määrittelemään riskialueeseen, jossa punkkirokotuksia jaetaan ilmaiseksi.

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaiden määrä/1000 alle 18-vuotiasta on noussut Kemissä noin 42 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2021. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaita on ollut Kemissä enemmän kuin koko maassa keskimäärin ja enemmän kuin vertailukunnissa Varkautta lukuun ottamatta. Perheneuvolan palveluesihenkilö Petra Palomäen mukaan **perheneuvolan suuret asiakasmäärät kertovat perheiden huonovointisuuden lisääntymisestä sekä lasten ja nuorten yhä rankemmasta psyykkisestä oireilusta**. Toisaalta suuret asiakasluvut kertovat Länsi-Pohjan alueen perhekeskeisestä työskentelyotteesta, missä huomioidaan kaikki perheenjäsenet. Kemin kaupungin perheneuvolassa on profiloitunut lasten ja nuorten (0–18-vuotiaat) kanFssa toimimiseen. Perheneuvolat tarjoavat erilaista palvelua eri kunnissa, joten eri kuntien luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Joissakin kunnissa keskitytään enemmän parisuhdetyöskentelyyn kuin lapsiin ja nuoriin ja useissa muissa perheneuvoloissa on yläikärajana 12 vuotta.

Päihteiden käyttö

THL:n kouluterveyskyselyssä perusopetuksen 8. ja 9. vuosiluokan oppilailta kysytään päihteiden käytöstä. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan 8.- ja 9.-luokkalaisten nuorten tupakointi on kääntynyt Kemissä nousuun edellisvuosien hyvän kehityksen jälkeen. Nuuskan käyttö on sen sijaan vähentynyt niin Kemissä kuin valtakunnallisesti. Kemiläisistä perusopetuksen 8.- ja 9.-luokkalaista joka kymmenes (10,7 %) juo itsensä tosi humalaan kerran kuukaudessa. 8.- ja 9.-luokkalaisten nuorten huumekokeilut ovat vähentyneet vuoden 2019 kouluterveyskyselyn tuloksiin verrattuna Kemissä ja koko maassa. Lähes 39 % nuorista kuitenkin kokee, että Kemissä on helppo hankkia huumeita. (Sotkanet/kouluterveyskysely).

Indikaattori (Sotkanet/kouluterveyskysely)	Koko maa 2019	Koko maa 2021	Kemi 2019	Kemi 2021
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	5,6	5,3	4,4	5,2
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	4,9	3,8	5,5	4,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	9,6	8,9	10,9	10,7
% 8. ja 9. luokan oppilaista				
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran,	8,9	8,1	8,2	6,9
% 8. ja 9. luokan oppilaista				
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % 8. ja 9. luokan oppilaista	48,1	47,0	48,0	38,8

Taulukossa vihreällä fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut positiiviseen suuntaan
Taulukossa punaisella fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut negatiiviseen suuntaan

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018–2021 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 11.12.2018 § 153. Lasten hyvinvointia ilmentävät hyvä fyysinen ja psyykinen terveys, terveet elämäntavat ja riittävä perheen ja arkiyhteisöjen tuki. Pääosa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta osalla on havaittavissa hyvinvointia vaarantavien tekijöiden kasaantumista. Lastensuojelun mittareilla mitattuna kemiläiset lapset ja nuoret voivat huonommin kuin Lapissa tai koko maassa keskimäärin. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa, johtaa ja kehittää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistävää työtä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022-25 on vuoden 2022 aikana päätöksenteossa.

Perhekeskus

Perhekeskus tarkoittaa Kemissä palvelujen kokonaisuutta, joka sisältää lapsille, nuorille ja perheille suunnatut hyvinvointia ja terveyttä sekä kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palvelut. Perhekeskus yhteensovittaa kaupungin sekä järjestöjen ja seurakuntien palveluita ja toimintaa. Perhekeskus ei nimestään huolimatta ole fyysinen keskus, vaan eri toimijoiden muodostama kynnyksetön palvelujen verkosto. Yhteistyötä tehdään myös erityis- ja vaativien palvelujen kanssa.

Perhekeskuskehittäminen käynnistyi marraskuussa 2020 kuntalaiskyselyllä sekä henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden tapaamisilla. Sekä kyselyn, että tapaamisten keskeinen tulos oli tarve vahvistaa ennalta ehkäiseviä palveluja. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi koottiin monitoimijainen

työryhmä, joka on koonnut Kemin perhekeskuskäsikirjan. Siinä kuvataan palvelut ja niiden verkostoiminen, perhekeskuksen tehtävät ja toimintaperiaatteet sekä johtaminen, organisointi ja palvelujen yhteensovittaminen. Myös arvioinnista ja seurantakäytännöistä on sovittu. Käsikirja etenee loppu vuoden 2021 aikana lautakuntakäsittelyyn ja tavoitteena on myös, että siitä tulee osa valtuustokausittaista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Perhekeskuskehittämisessä on tehty tiivistä yhteistyötä Tulevaisuuden sote-keskus Lapissa -hankkeen lapset, nuoret ja perheet -osion kanssa. Yhteiskehittämisen kärjiksi valittiin vanhemmuuden tuen, palveluohjauksen ja perheiden avoimen kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen. Näitä on työstetty monitoimijaisissa työpajoissa yhteistyössä järjestöjen ja seurakunnan kanssa hyödyntäen jo käytössä olevia hyviä paikallisia toimintakäytänteitä, ottamalla mallia muualta ja hiomalla palveluprosesseja. Työn tuloksena on syntynyt muun muassa perhesosiaalityön palveluohjauksen malli. Kehittämistyö jatkuu ja sen tavoitteena on perhekeskuksen monialainen ja -kanavainen palveluohjaus. Tätä varten on nimetty kaupungin eri palveluista ns. ydintoimijat, jotka muodostavat nk. perheneuvoverkoston. Näin yksittäisen palveluohjausta tekevän työntekijän tukena on tarvittaessa muu osaajaverkosto ja tarve ohjata asiakasta eri palveluihin vähenee. Lapsiperheiden avoin kohtaamispaikkatoiminta Perheiden piha käynnistyi osana perhekeskuskokonaisuutta lokakuussa 2021 Pruntsilla. Toiminnan sisältöjä on suunniteltu yhteistyössä järjestöjen ja seurakunnan kanssa. Avoimen kohtaamispaikan toiminnassa keskeistä on vertaistuellinen toiminta, mutta myös ohjaus ja neuvonta esimerkiksi vanhemmuuden tukeen liittyvissä asioissa on isossa roolissa. Osana avointa toimintaa vahvistetaan kemiläisten perheiden osallisuutta palvelujen kehittämisessä käynnistämällä säännöllisesti toimiva perhekeskuksen asiakasraati.

Varhaista tukea vahvistetaan myös perhekeskuksen sähköisiä palveluja kehittämällä. Tähän työhön pureudutaan 1.9.2021–31.7.2023 välisenä aikana ESR- rahoitteisen Vahvax-hankkeen luotsauksessa. Hankkeen tavoitteena on mm. toteuttaa sähköinen perhekeskuksen palvelualusta eli koota lasten, nuorten ja perheiden palvelut ja toiminta yhteiselle alustalle verkkoon.

Vapaa-aikapalvelut

Lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseen on yksiköillä tarjolla monenlaista palvelua esim. kirjaston satutunnit, lasten uimakoulu, vauvojen värikylpy, konsertit jne. Toimintaa on kehitetty yhteistyössä kuntalaisten kanssa sekä hankkeiden avulla on kehitetty uusia toimintamalleja.

Lastenkulttuurikeskus tuottaa monenlaista toimintaa lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Tärkeimpiä vuoden tapahtumia ovat LokaTube sekä Elohiirilastenviikko ja suosituimpia toimintoja avoin taidetoiminta, vauvojen värikylpypajat sekä toiminnalliset seikkailut. Lastenkulttuurikeskuksen kävijämäärät ovat vuosittain noin 10 000. Tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat eri kulttuurilaitokset ja valtakunnallinen lastenkulttuurikeskusverkosto.

Nuorisotyön toiminta alkaa 10-vuotiaista ylöspäin ja nuorisotalojen toiminta on myös alakoululaisille suunnattu. Tarjolla on retkiä ja tapahtumia sekä monenlaista toimintaa eri paikoissa. Myös Liikennepuisto on suoritettu kohde kesäisin. Puuhapaku on liikkuvaa nuorisotyötä. Puuhapaku on mukana tapahtumissa ja toimintaa järjestetään siellä missä nuoret ovat.

Kemin kulttuuriosasto on ottanut käyttöön Kemin kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelman syksyllä 2017 ja kaupungin liikuntakasvatussuunnitelma on valmisteltu 2020. Näiden pohjalta on toteutettu Harlikus eli harrastus-, liikunta- ja kulttuurikasvatussuunnitelma, josta löytyy eri ikäisille lapsille ja nuorille tarkoitettuja harrastuksia. Kulttuurilautakunta on hyväksynyt suunnitelman keväällä 2021. Suunnitelmalla pyritään tasa-arvoistamaan kulttuuripalveluiden saavutettavuutta ja saatavuutta kaikissa toimipisteissä sijainnista riippumatta sekä parantamaan eri toimialojen verkostoitumista keskenään.

Matalan kynnyksen toimintona on aloitettu kuukausittaiset Lasten lauantait kulttuurikeskuksessa, jossa tehdään yhteistyössä ohjelmaa lapsille eri yksiköiden ja yhdistysten kanssa. Toimintaa toteutettiin lauantaipussina koronan estäessä kokoontumiset paikan päällä.

Liikenneturvallisuus

Kemin koulujen viidesluokkalaisille järjestetään vuosittain lasten liikennekilpailu, jossa lapset oppivat turvallista liikennekäyttäytymistä. Vuoden 2019 tapahtumaa olivat järjestämässä Kemin kaupungin lisäksi Lapin poliisilaitos, Haapalaisen autokoulu, Autoliitto ja Rahtarit. Vuosina 2020 ja 2021 lasten liikennekilpailua ei järjestetty koronatilanteen takia. Liikenneturvallisuutta käsitellään tarkemmin kappaleessa ”Kaikki ikäryhmät”.

2.4 NUORET JA NUORET AIKUISET

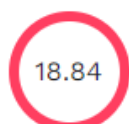
Elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

Muutos%

Suunta

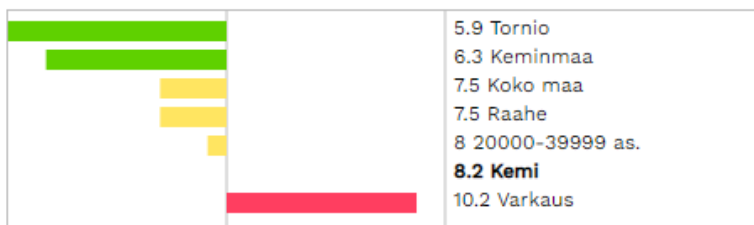
Vertailu

2016 - 2021

2019 2020 2021

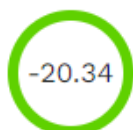
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16–24-vuotiaita Kemissä on hieman enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Osuus on suurempi vertailukuntiin nähden. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen nuorten osuus on noussut Kemissä viime vuosina.

Raskaudenkeskeytykset alle 25-vuotiailla / 1 000 15 - 24-vuotiasta naista

Muutos%

Suunta

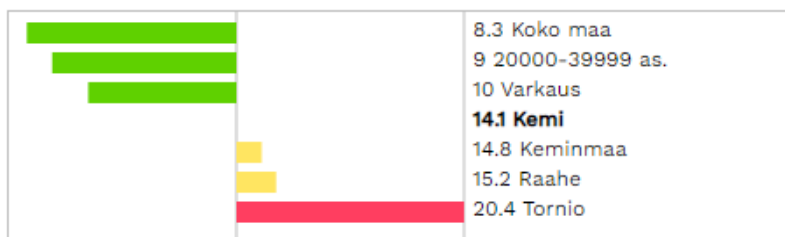
Vertailu

2016 - 2021

2019 2020 2021

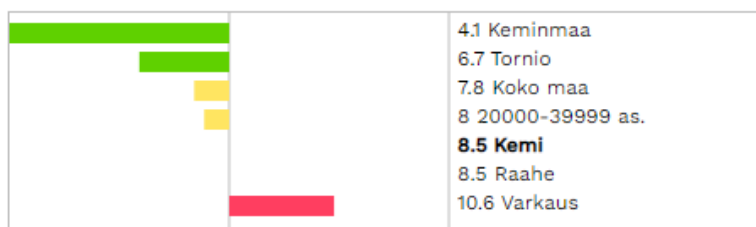
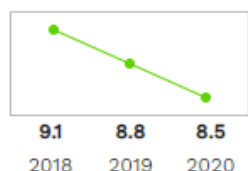
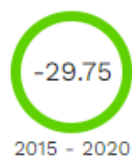
Alle 25-vuotiaille tehtyjen raskaudenkeskeytysten määrä vähentyi Kemissä noin 20 % vuodesta 2016 vuoteen 2021 mennessä. Kemissä nuorille tehtiin raskaudenkeskeytyksiä enemmän kuin koko maassa keskimäärin vuonna 2021, mutta vähemmän kuin vertailukunnissa Varkautta lukuun ottamatta.

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

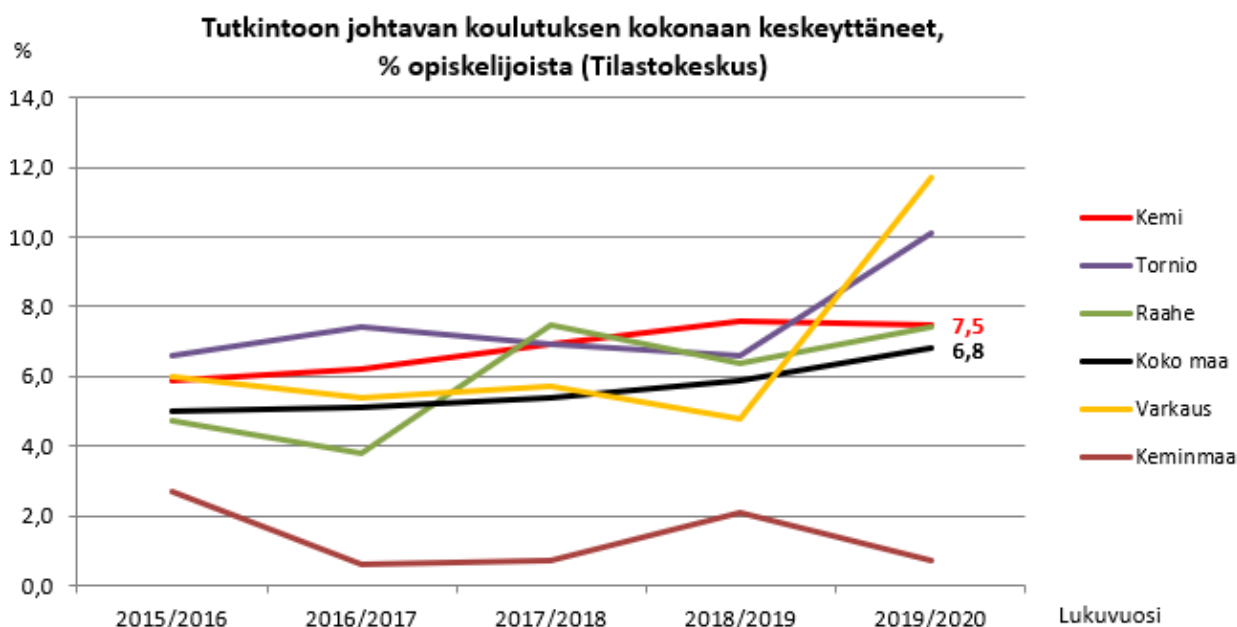
Muutos% Suunta

Vertailu

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on laskenut Kemissä viime vuosina. Osuus oli kuitenkin vuonna 2020 suurempi kuin vertailukunnissa Varkautta lukuun ottamatta ja suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Tutkintoon johtavan koulutuksen kokonaan keskeyttäneiden osuus oli Kemissä vertailukuntien korkein lukuvuonna 2018/2019, mutta Torniossa ja Varkaudessa on viimeisimmässä tilastossa selvästi enemmän keskeyttäneitä. Kemissä opiskelijoista 7,5 prosenttia keskeytti opinnot eikä jatkanut missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Vastaava osuus oli koko maassa keskimäärin 6,8 % (Tilastokeskus, StatFin-tilastopalvelu). Luku sisältää lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen sekä ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutuksen. Keminmaan osuus sisältää vain lukiokoulutuksen vuodesta 2016 alkaen, joten se ei ole täysin vertailukelpoinen muiden kuntien kanssa.

Ammattiopisto Lappian opintotoimistosta saatiin tietoja kemiläisten, keminmaalaisten ja torniolaisten opiskelijoiden eroamisista vuosina 2017–2020. Eroamisia ei ole rajattu päivämäärätiedoilla ja taulukossa on esitetty syyskuun 2021 tilanne. Vuonna 2020 aloittaneiden

kohdalla eronneiden määrä on pienempi kuin muina vuosina, koska he ovat olleet opiskelijoina vähemmän aikaa kuin aiemmin aloittaneet. Vuosina 2017 ja 2019–2020 aloittaneista opiskelijoista kemiläiset keskeyttivät opinnot Lappiassa useammin kuin keminmaalaiset tai torniolaiset.

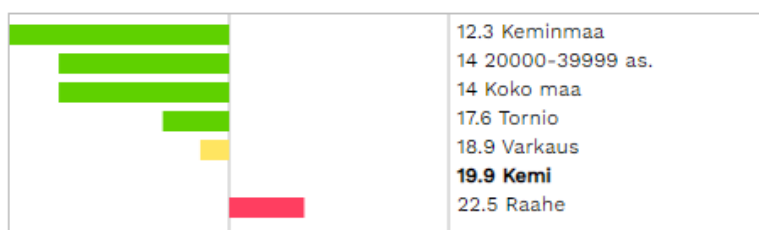
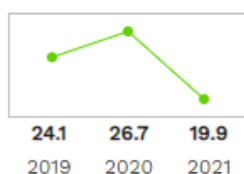
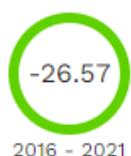
Ammattiopisto	2017		2018		2019		2020	
Lappia	Opisk.	%	Opisk.	%	Opisk.	%	Opisk.	%
Aloittaneet kemiläiset,	491		491		502		489	
joista eronnut	176	35,8 %	152	31,0 %	141	28,1 %	125	25,6 %
Aloittaneet torniolaiset,	453		482		463		446	
joista eronnut	139	30,7 %	153	31,7 %	115	24,8 %	85	19,1 %
Aloittaneet keminmaalaiset,	127		137		138		173	
joista eronnut	41	32,3 %	40	29,2 %	29	21,0 %	30	17,3 %

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Muutos%

Suunta

Vertailu

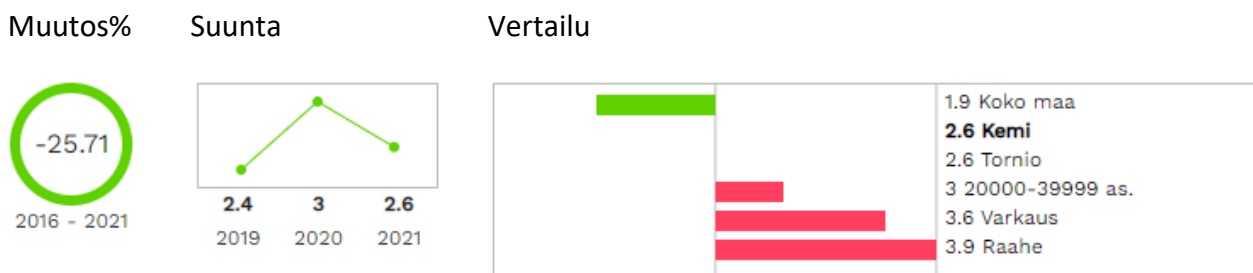
Nuorisotyöttömien osuus 18–24-vuotiaasta työvoimasta on Kemissä vertailukuntien korkeimpia. Raahessa osuus on vielä suurempi. Nuorisotyöttömien osuus on laskenut Kemissä viime vuosina lukuunottamatta valtakunnallista nousua koronapandemian johdosta, mutta kääntyi laskuun vuonna 2021.

Kemin Kohtaamo - nuorten työllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen -hanke (ESR) toteutettiin ajalla 1.4.2018–31.3.2021. Sen tavoitteena oli luoda Kemiin Ohjaamo-brändin mukainen toimipiste, johon keskitetään nuorten hyvinvointi-, koulutus- ja työllisyyspalvelut. Tavoitteena oli myös integroida nuorten palvelut osaksi työllisyydenhoidon kokonaisuutta ja ratkaista rakenteellisia ongelmia esim. nuorten palveluiden hajanaisuus. Kolmas tavoite oli kohderyhmän työllisyyden ja osallisuuden edistäminen. Tavoitteet toteutuivat erittäin hyvin. Ohjaamo Kemin toiminta jatkuu hankkeen jälkeen vakinaisena toimintana. Hankkeen aikana on rakennettu nuorten työllisyydenhoitoon pysyvä matalankynnyksen monialainen prosessinomainen toimintamalli, Ohjaamo Kemi, jossa nuorten palvelut on integroitu osaksi työllisyydenhoidon kokonaisuutta. Monialaiset toimijat on sitoutettu, toimintaa on kuvattu ja mallinnettu. Ohjaamo Kemissä nuorta auttaa Ohjaamotiimi, johon kuuluu Kemin kaupungin työllisyyspalveluiden nuorten palveluohjaajien lisäksi, te-palveluiden, sosiaalityön, Kelan, Lappian, Merivan ja etsivän nuorisotyön asiantuntijoita. Ohjaamon kanssa osin samoissa tiloissa toimii myös Meriva sr:n nuorten palvelut ja mediapaja. Toimintaa koordinoi kaupungin työllisyyspalvelut. Kemin Kohtaamo -hanke tavoitti yli 500

kemiläistä nuorta. Heistä henkilökohtaisella aikavarauksella kävi yli 350, joista 207 aloitti hankkeen asiakkuudessa. Hankkeen asiakkaista 56 %ohjautui työhön tai koulutukseen. Työttömyys ja siitä johtuvat kustannukset on saatu laskemaan ja nuorten aktivointiaste on hyvä. Nuorten antama palaute Ohjaamo Kemin toiminnasta on ollut erinomaista koko hankkeen ajan.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 15 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleiden 15–24-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisistä laskenut vuodesta 2017, lukuun ottamatta vuoden 2020 nousua. Osuus on pienempi Tornion kanssa kuin muissa vertailukunnissa, mutta kokomaan keskiarvoa suurempi.

THL:n toteuttamassa kouluterveyskyselyssä päihteiden käytöstä kysytään myös lukiokoulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoilta ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoilta. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan tupakointi ja nuuskaaminen on vähentynyt Kemissä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien keskuudessa mutta lisääntynyt hieman lukiolaisten keskuudessa. Nuorten nuuskaaminen on Kemissä yleisempää kuin koko maassa keskimäärin. Ammattiopiston ensimmäisten vuosikurssien opiskelijoiden keskuudessa humalajuominen on Kemissä hieman lisääntynyt, kun lukiossa opiskelevilla se on edelleen vähentynyt. Huumeita kokeilleiden opiskelijoiden osuus on laskenut edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna niin Kemissä kuin valtakunnallisesti. Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleita nuoria ja kannabista vähintään kaksi kertaa kokeilleita nuoria on Kemissä vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Yli puolet ammatillisen oppilaitoksen ja lukion 1. ja 2. vuosiluokkien opiskelijoista on sitä mieltä, että Kemissä on helppo hankkia huumeita (Sotkanet/kouluterveyskysely).

Indikaattori (Sotkanet/kouluterveyskysely)		Koko maa 2019	Koko maa 2021	Kemi 2019	Kemi 2021
Tupakoi päivittäin, % lukion ja ammattioppilaitoksen 1-2 lk opiskelijoista	lukio	2,8	2,3	1,4	2,0
	aol	18,5	17,5	15,3	11,3
Nuuskaa päivittäin, % lukion ja ammattioppilaitoksen 1-2 lk opiskelijoista	lukio	3,8	2,6	4,1	4,5
	aol	14,7	12,1	24,6	22,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	lukio	17,8	14,9	13,6	8,4
% lukion ja aol. 1-2 lk opiskelijoista	aol	26,9	24,0	30,1	31,3
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran,	lukio	14,0	12,6	10,1	9,7
% lukion ja aol. 1-2 lk opiskelijoista	aol	20,1	17,7	15,0	12,5
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia	lukio	57,0	57,2	58,1	53,6

huumeita, % lukion ja aol. 1-2 lk opiskelijoista	aol	61,7	58,3	59,8	56,3
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa,	lukio	1,1	1,1	0,7	1,9
% lukion ja aol. 1-2 lk opiskelijoista	aol	3,6	2,9	0,9	tieto puuttuu
Ei yhtään läheistä ystävää,	lukio	7,9	8,0	9,5	11,1
% lukion ja aol. 1-2 lk opiskelijoista	aol	8,3	8,6	5,3	2,0

Taulukossa vihreällä fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut positiiviseen suuntaan
Taulukossa punaisella fontilla merkityissä arvoissa muutos edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna on tapahtunut negatiiviseen suuntaan

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 1,9 % kokee koulukiusaamista vähintään kerran viikossa Kemissä. Osuus on noussut kahteen edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna ja on vertailukuntien suurin. Lukiolaisia vaivaa Kemissä yhä useammin myös läheisen ystävän puute.

Vapaa-aikapalvelut

Nuorisotyö edistää nuorten hyvinvointia kohtaamisten ja toiminnan kautta. Nuorisotilatoimintaa on Takajärven nuorisotilalla eli Takitsulla lapsille ja nuorille. Toiminta on avoinna pääsääntöisesti tiistaista lauantaihin ja loma-aikoina laajennetuin aukioloajoin. Koulunuorisotyötä on kehitetty kuluvan valtuustokauden aikana järjestämällä mm. välituntiohjelmia ja ryhmäytymisiä sekä tukemalla nuorten kasvua ja kehitystä nuorten tarpeiden pohjalta.

Etsivä nuorisotyö tukee nuoria ratkaisemaan elämänsä haasteita sekä auttaa löytämään nuoren tarvitsemia palveluita. Etsivä nuorisotyön merkitys hyvinvoinnin ja nuorten kasvun tukemiseen on erityisen tärkeää. Tuen ja palveluiden oikea-aikaisuus sekä saavutettavuus ovat etsivän nuorisotyön peruspilareita.

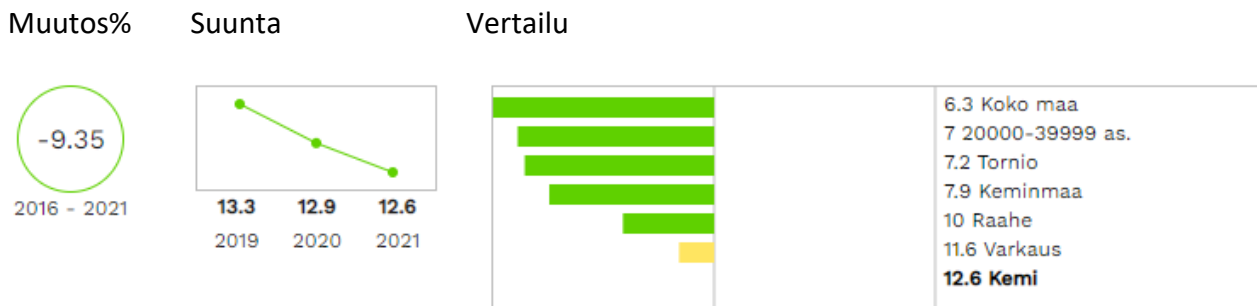
Kemin kaupunginteatterin nuorisolinja on toiminut jo vuodesta 2004. Nuorisolinjalaiset saavat perehtyä teatterin tekemiseen koulutuksen ja esitystoiminnan kautta. He saavat näytellä yhdessä teatterin omissa tuotannoissa avustajina ja saavat opetusta teatterin ammattilaisilta.

Kemi Factori on nuorisotyön toimintaa, jossa nuoret pääsevät mukaan erilaisiin tapahtumiin ja toimintoihin. Factorin pääpainopiste on musiikissa, mediassa ja tapahtumatuotannossa. Kemi Factori tukee lasten ja nuorten harrastamista. Factori järjestää kesäisin lapsille ja nuorille suositun bändikyllyn ja -leirin. Syksystä kevääseen Factori mahdollistaa eri bändeille treenitilat Huvikumussa Kemissä sekä ohjaa esim. lasten ja nuorten bändiharrastusta ja soittamista eri instrumenteilla. Factorin toiminta on näyttäytynyt Kemissä erittäin positiivisella tavalla ja rikastuttanut Kemin kulttuuritarjontaa.

2.5 TYÖIKÄISET

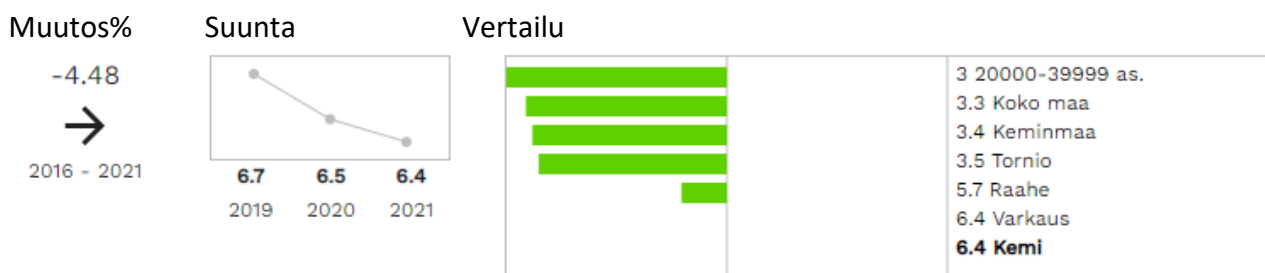
Elämänlaatu ja osallisuus

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisistä on laskenut viime vuosina niin Kemissä kuin vertailukunnissakin. Kemissä työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on kuitenkin korkein vertailukuntiin ja koko maan keskiarvoon nähden.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

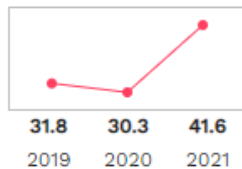
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden (F00 - F99) vuoksi työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden osuus prosentteina 25 - 64-vuotiaasta väestöstä oli Kemissä tilastovuoden 2021 lopussa hieman laskussa ollen 6,4%. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden työkyvyttömyyseläkkeet käsittävät toistaiseksi myönnettyt eläkkeet ja määräämät kuntoutustuet. Kemin osuus oli vertailukuntiin nähden suurin Raahan kanssa ja koko maan keskiarvoa lähes tuplasti suurempi.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

Muutos%

Suunta

Vertailu

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisistä on Kemissä noususuuntainen ja vertailukuntien korkein.

Kemissä tilanne on vuoteen 2020 asti mukaillut selvästi korkeampana koko maan keskiarvoa suuntaa, mutta noussut selvästi enemmän vuoden 2021 aikana. Koronapandemia ei selitä nousua vuoteen 2021, jolloin kokomaan keskiarvo nousi vuodessa 13 % , kun vastaava Kemin nousu oli 37 %.

Stora Enso teki keväällä 2021 päätöksen lopettaa Veitsiluodon paperitehdas.

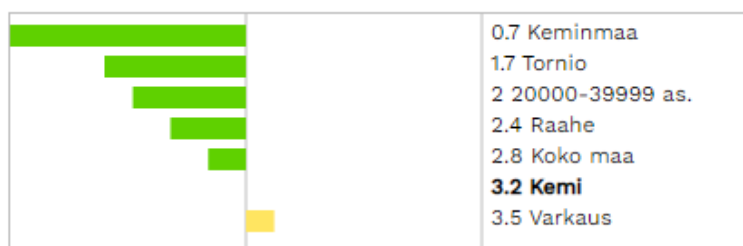
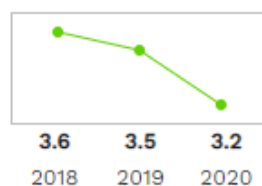
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Muutos%

Suunta

Vertailu

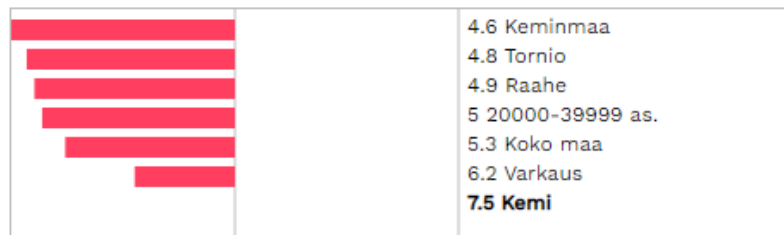
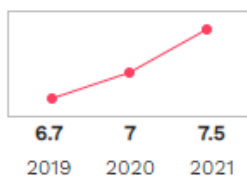
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä on Kemissä laskusuuntainen, mutta vertailukuntien korkeimpia. Kemissä 3,2 prosenttia 25–64-vuotiaista sai pitkäaikaisesti toimeentulotukea vuonna 2020, kun vastaava osuus oli koko maassa keskimäärin 2,8 %.

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Muutos%

Suunta

Vertailu

Kemin työllisyystilanne parantui vuosina 2016–2019, mutta heikkeni vuonna 2020-21, jolloin koronatilanne näkyi työllisyystilanteessa mm. lomautuksina. Työttömyys on Kemissä edelleen korkeammalla tasolla kuin muualla seutukunnassa ja vertailukunnissa. Ongelmallisoin osa työttömyydestä on rakennetyöttömyys (vaikeasti työllistettävät). Kemissä rakennetyöttömien osuus 15–64-vuotiaista väestöstä on vertailukuntien suurin. Vuonna 2021 Kemissä oli työttömänä 1241 henkilöä ja rakennetyöttömiä 794 henkilöä. Rakennetyöttömät sisältävät pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, palveluilta työttömäksi jääneet ja palveluilta palveluille siirtyneet.

Vuosi	Rakennetyöttömät	Työttömät
2008	689	1219
2009	711	1565
2010	796	1521
2011	769	1379
2012	755	1395
2013	833	1637
2014	1036	1774
2015	1132	1817
2016	1075	1716
2017	948	1535
2018	826	1368
2019	795	1320
2020	868	1579
2021	794	1241

Lähteet: Tilastokeskus StatFin-tilastopalvelu, Työnvälitystilasto (TEM) ja Lapin ELY-keskus

Kemin kaupungin työllisyyspalvelujen hallinnoimassa ESR-rahoitteisessa **Kemin työllisyys- ja elinvoimahankkeessa** (1.2.2016–30.4.2019) oli yhteensä 317 asiakasta, joista naisia 133 (alle 30-v. 103 ja yli 54-v. 59, muut ikäryhmät 155). Hankkeen aikana asiakkaita työllistyi 93 yrityksiin, 43 yhdistyksiin ja 13 säätiölle. Lisäksi neljä aloitti yritystoiminnan (sis. kaksi kevytyrittäjää) ja 44 lähti koulutukseen (sis. työvoimakoulutukset). Hankkeessa mukana olleiden kaupunkityöllistettyjen (84 henkilöä) jatkopolkuja löytyi puolelta: työllistymisiä, koulutukseen hakeutumisia ja muita ratkaisuja. Työkokeilussa oli 16 henkilöä.

Kemin osaava verkosto -hanke 1.2.2019–31.3.2021 oli Kemin kaupungin ja Ammattiopisto Lappian yhteinen hanke (ESR), jonka tavoitteena oli parantaa työnhakijan ammatillista osaamista vastaamaan työnantajien tarpeisiin ja kehittää toimintamalli työnhakijan työllistymisen edistämiseksi. Hankkeella edistettiin työnhakijoiden ja työnantajien tarpeiden kohtaamista. Hankkeessa kehitettiin ammatillisen koulutuksen uudistuksen mukaisesti joustavia, yksilöllisiä ja työelämälähtöisiä opintopolkuja, joilla mahdollistettiin nopea ja joustava uuden ammatin tai muun osaamisen hankkiminen. Kohderyhmänä olivat erityisesti alle 30-vuotiaat ja yli 54-vuotiaat kemiläiset työttömät työnhakijat. Hankkeeseen osallistui 108 työnhakija-asiakasta, joista työllistyi yrityksiin 24 henkilöä, yhdistyksiin ja säätiöihin 13 henkilöä ja kaupungille 17 henkilöä. Oppisopimuksia räätälöitiin useampia. Yrittäjänä työllistyi kolme henkilöä. Työkokeiluissa oli 18 henkilöä ja 17 lähti opiskelemaan (työvoimakoulutukset, ammatilliset opinnot, avoin amk jne.). Työnantajakäyntejä hankkeen aikana tehtiin 54.

Kemin kaupungin yhteistyöhankkeena toimii **Maahanmuuttaja Ohjaamo Kemi -hanke (ESR)** 15.1.2019–14.1.2022. Hankkeen toteuttaja on Toivola-Luotolan Setlementti ry. Maahanmuuttaja Ohjaamo on helposti saavutettavissa ja helposti saatavilla oleva monialainen palvelupiste työkäisille kemiläisille maahanmuuttajille. Hanke on osa monikulttuurista **Kohtaamispaikka Mikseriä** (Toivola-Luotolan Setlementti ry.), joka tukee maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia ja vahvistaa heidän sosiaalisia verkostojaan, lisää yhteisöllisyyttä sekä edistää kaksisuuntaista kotoutumista Meri-Lapissa järjestölähtöisesti. Kemin kaupunki on tukenut myös kohtaamispaikka Mikserin toimintaa. Toivola-Luotolan Setlementti ry:n monikulttuuriseen toimintaan kuuluvat lisäksi jo päättynyt **Meri-Lapin äitien järjestölähtöinen kotoutuminen -hanke (ESR) 2018–2020** sekä **Aito-hanke (ESR & STEA) 2021–2023**, jonka kohderyhmänä ovat Kemin, Tornion, Tervolan, Ylitornion, Simon ja Keminmaan maahanmuuttajaperheet: äidit, isät ja nuoret. Kohderyhmää ovat myös alueen verkostot ja toimijat, jotka kohtaavat työssään maahanmuuttajia. Hankkeen tavoitteena on alueellisen, tarvelähtöisen ja ratkaisukeskeisen toimintamallin luominen maahanmuuttajaperheiden kotoutumisen, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämiseksi sekä maahanmuuttajaperheiden työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen ja hyvinvoinnin, osallisuuden ja mielenterveyden edistäminen (<https://www.toivola-luotola.fi/>).

Työtä Kemissä! -työllisyyden yhteispalvelun kehittäminen -hanke (ESR) alkoi kaupungin työllisyyspalveluissa 1.2.2020 ja kestää 31.12.2022 saakka. Hankkeen tuloksena syntyy Kemin kaupungin, Lapin Te-toimiston, Lapin ELY-keskuksen ja muiden sidosryhmien muodostama yhteinen ja yhtenäinen asiakaspalvelun toimintamalli.

Työtä Kemissä! -hanke on koonnut työllisyyden parissa toimivat tahot yhteispalvelu Pointtiin, joka on aloittanut toimintansa lokakuussa 2021 osoitteessa Valtakatu 11-13. Pointti on helposti saavutettava, matalankynnykset toimipaikka, mistä niin työnhakija- kuin työnantaja-asiakkaatkin saavat tarvitsemansa työllistymistä edistävän tiedon, neuvonnan ja ohjauksen palvelut yhdestä paikasta. Pointti edistää työllistymistä eri toimijoiden kanssa uudella tavalla. Mukana yhteistyössä on Kemin kaupungin lisäksi Lapin TE-toimisto, ammattiopisto Lappia, Lapin AMK, Lapin Yliopisto, Redu ja Kivalo-opisto, Meriva sr sekä muut sidosryhmät. Yhdistämällä toimijoiden voimavarat jokaisen osapuolen tehtävät täydentävät kokonaisuutta päällekkäisyyksien sijaan. Pointissa asiakkaana saavat henkilökohtaista palvelua ja oman työntekijän, jonka kanssa on helppo asioida.

Hankkeen kohderyhmänä ovat kemiläiset rakennetyöttömät ja Stora Ensolta irtisanotut työnhakijat sekä alueella toimivat yrittäjät ja muut työnantajatahot. Asiakaspalvelua kehitetään laajasti Työhön-, Uudella osaamisella töihin-, Töihin välityömarkkinoille-, Työkuntoon- ja Työ- ja toimintakyvyn

palveluväylillä niin, että palvelut vastaavat yksilöllisesti paremmin niin työnhakija- kuin työnantaja-asiakkaiden tarpeisiin. Kehittämistyöhön osallistuu hankkeen toimesta perustetut säännöllisesti kokoontuvat, palveluväyläkohtaiset ja monialaiset tiimit.

Työtä Kemissä! -hankkeen ohjausryhmä toimii myös Kemlin kaupungin työllisyyden seurantaryhmänä. Hankkeen tuloksia ja hyviä käytäntöjä seurataan ja arvioidaan yhdessä Lapin TE-toimiston ja Lapin ELY-keskuksen kanssa.

Terveellisten elämäntapojen edistäminen

Liikuntaneuvonnasta kehitettiin palvelukonsepti Kemlin kaupungille **Koko Kemi Liikkuu -hankkeessa** (AVI). Kolmivuotisessa hankkeessa (1.4.2017–31.12.2019) muodostettiin liikuntaneuvonnan palveluketju terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien työikäisten kemiläisten tueksi. Hankkeen aikana liikuntaneuvonta tavoitti 1 571 asiakasta.

Koko Kemi Liikkuu- hankkeen avulla kehitettyä liikuntaneuvonnan palvelukonseptia ja sen laatua jatkokehitettiin hankkeesta saatujen myönteisten asiakaspalautteiden ja terveystulosten kannustamana. Liikuntaneuvontatyötä laajennettiin kaksivuotisella **Liikettä Kemiin!** -hankkeella (AVI) (1.1.2020–31.12.2021).

Hankkeen avulla on toteutettu käytännössä Kemlin kaupungin strategiaan sisältyvää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Liikuntaneuvonnan palveluketju ja liikuntaneuvontapalvelu kohdentuivat siihen osaan Kemlin aikuisväestöstä, joka liikkuu terveytensä kannalta liian vähän. Toimenpiteillä lisättiin erityisesti Kemlin kaupungin palveluksessa olevan henkilöstön, työelämän ulkopuolella olevien, sekä maahanmuuttajanaisten liikunnallisen ja aktiivisen elämäntavan kehittymistä.

Hanke on tehnyt poikkihallinnollista yhteistyötä mm. työsuojelun, työterveyden, liikunta-, työllisyys-, sekä henkilöstöpalvelujen kanssa. Meriva sr: n sekä Kemlin työllisyyspalvelujen kanssa suunniteltua hankeyhteistyötä toteutettiin kokoontumisrajoitusten puitteissa. Yhteistyötä muiden hankkeiden ja yhteistyökumppaneiden, kuten Meriva sr: n, Kemlin työllisyyspalvelujen kanssa on toteutettu kokoontumisrajoitusten puitteissa.

Kemissä on korkea työttömyysprosentti ja paljon huono-osaisuutta. Liikuntaneuvonta on maksuttomana palveluna koettu ensisijaisen tärkeäksi ja kynnyskysymyksenäkin aloittaa liikunnallisempi elämäntapa ja sen avulla on edistetty yhdenvertaisuutta.

Vuonna 2020 asiakkaita ohjautui liikuntaneuvontaan kahdella tavalla: omaehtoisesti hakeutumalla markkinoinnin, verkostoyhteistyön, hanke-esittelyjen, luentojen ja toisten suosittelemalla (67 %) tai sosiaali- ja terveysalan toimijoiden tai muiden yhteistyökumppanien toimesta (33 %). Kokonaisasiakasmäärässä jäätin tavoitteesta, koska asiakashankintaa ei voitu suorittaa suunnitellusti koronarajoitusten vuoksi.

Asiakkaiden terveydentilakyselystä esiin nousivat useimmin tuki- ja liikuntaelinsairaudet ja -oireet, diabetes 2, astma, lääkitystä vaativa verenpaineauti sekä huonot veren rasva-arvot. Vuonna 2020 hankkeen asiakkaista 41 % oli Kemlin kaupungin henkilöstöä ja kokonaisuutena työllisten osuus oli 49%. Naisten keski-ikä oli 49 vuotta ja miesten 45 vuotta. Naisten osuus oli huomattavasti miehiä suurempi. Heitä oli asiakkaista 89,4%.

Henkilökohtaisesti koettua terveydentilaa tiedusteltiin asiakkuuden alussa ja noin 6-12 kuukauden päästä. Vastausten perusteella koettu hyvinvointi oli lisääntynyt. Myös ne ALPHA-FIT terveystestien tulokset, joita voitiin koronarajoitusten puitteissa tehdä, osoittivat liikuntaneuvonnalla olevan positiivisia vaikutuksia asiakkaiden terveyksuntoon ja hyvinvointiin. Asiakasohjausta kehitettiin toimivaksi myös ilman fyysisiä asiakaskontakteja: Hankkeessa tuotettiin etäohjausmateriaalia sekä ohjattiin asiakkaita etänä niin video- kuin normaalipuheluilla. Kehitetyt työtavat ja -mallit ovat hyödynnettävissä liikuntaneuvonnassa myös rajoitusten päättyessä.

Liikuntaneuvonnan vaikuttavuutta kehitettiin asiakkailta saatujen palautteiden perusteella. Vuonna 2020 kerättyjen palautteiden perusteella liikunta- ja hyvinvointineuvonta on koettu erittäin tarpeellisenä, turvallisena ja tuloksellisenä. Vaikutukset ovat näkyneet hankkeen asiakkaiden: painon putoamisena, koetun yleisen terveydentilan kohentumisena, ravitsemuksen paranemisena, lääkityksien vähenemisenä tai purkuna (vain lääkärin tekemät) sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet ja -oireiden helpottamisena tai katoamisena. Unen laadun ja määrän kohennuttua myös asiakkaiden työssäjaksaminen ja stressin hallinta parani. Liikunnallisemman elämäntavan ja terveellisemmän ravitsemuksen omaksumisen myötä on nähty jo kerrannaisvaikutuksia: esimerkiksi perheen yhden asiakkuuden myötä liikuntaneuvonnan terveyttä edistävät vaikutukset kohdentuvat myös muihin perheenjäseniin, sukulaisiin tai ystäviin. Vuonna 2021 Liikettä Kemiin! -hanke jatkaa hankesuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden ja toimintasuunnitelman toteuttamista

Asukkaiden terveellisten elämäntapojen edistämistä tukee Sauvosaaren liikunta-alueen kehittäminen: Sauvosaaren yleisurheilukentän peruskorjaus valmistui heinäkuussa 2020.

Sauvosaaren urheilupuistoon sijoittuvan uuden liikuntahallin, joka korvaa Tervahallin sekä Kemin keila- ja tennishallin tarveselvitys ja hankesuunnitelma laadittiin vuoden 2021 aikana. Kaupunginvaltuusto 13.12.2021 § 157 päätti uuden hallin toteuttamisesta.

Takajärven ja Kuivanuoron alueella on toteutettu ulkoilu- ja virkistysreittejä suunnitelman mukaisesti vuosina 2019–2021. Asemakadun pyöräbaana valmistui välille Pohjoisrantakatu-Meripuistokatu vuonna 2019 ja välille Meripuistokatu-Etelänväylän kiertoliittymä vuonna 2020. Teknisellä toimialalla liikenneväylien kunnossapitoa on toteutettu vuosittain urakkaohjelmien ja laatustandardin mukaisesti.

Kemin kaupunki otti vuonna 2019 käyttöön HeiaHeia-sovelluksen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ensimmäisenä kuntana Suomessa. Kemissä on ajanjaksolla 1.9.2019–4.10.2021 yhteensä 2 363 rekisteröitynyttä HeiaHeia-käyttäjää ja sovelluksella on 268 000 käyttökertaa. Käyttäjillä on HeiaHeiassa noin 95 000 suoritettua treeniä ja 51 600 hyvinvointitekoa. HeiaHeia on käytössä ainakin osittain kaikissa Kemin peruskouluissa. Käyttö lisääntyi voimakkaasti etäopetusaikana, jolloin sovellus toimi liikunnanopetuksen alustana. Kouluissa on toteutettu Euroopan urheiluviikolla hyvinvointikampanja vuosina 2020 ja 2021. HeiaHeian avulla toteutettiin hyvinvointikampanja myös kaupungin työntekijöille syksyllä 2020, ja sovellus on ollut valmennuskäytössä Liikettä Kemiin! -hankkeen asiakkaille syyskuusta 2019 lähtien.

Vapaa-aikapalvelut

Työikäisille tarjotaan monipuolista toimintaa ja harrastusmahdollisuuksia omaehtoiseen liikuntaan ja kulttuuriin: ulkoilureitit, katu- ja pyöräilyverkosto, ladut ja luistelukentät, jäälaturverkosto jne. Uimahalli ja kirjasto ovat kävijämääriltään suurimpia palveluja.

Työikäisille on tarjolla paljon kursseja Kivalo-opistolla, sekä konsertteja, esityksiä ja tapahtumia. Historiallisessa museossa työyhteisöjen on mahdollista saada omaan alaansa räätälöityjä opastuksia, jotka parantavat työhyvinvointia ja edistävät jaksamista. Museot ovat järjestäneet tutustumiskäyntejä pitkäaikaistyöttömille, joiden aikana kävijät ovat saaneet tietoa myös museotyöstä ja mahdollisuuksista työllistyä alalle. Museoihin työllistetään pitkäaikaistyöttömiä valvontaan ja avustaviin tehtäviin.

Työsuojaelu

Kemin kaupungissa työmatkaliikunnan turvallisuus on osa työsuojelun organisoimaa Nolla tapaturmaa -ajattelua ja sen puitteissa on mm. tehostettu työpaikkojen pihojen ja parkkialueiden liukkaudentorjuntaa ja tiedotettu henkilöstöä liukkauden riskeistä ja omatoimisesta liukkaudenhallinnasta. Työsuojaelu on järjestänyt yhteistyössä Liikenneturvan kanssa erilaisia turvallisuusajattelua tukevia tapahtumia vuosittain. Korona-pandemian puhjettua turvallisuustietoutta on tarjottu henkilöstölle Liikenneturvan teams-koulutusten avulla. Työpaikoille on jaettu liukkaalla ja pimeällä liikkumisen turvavälineitä (liukuesteit, pyörän lamppeja, heijastimia ja heijastavia kasseja). Työpaikkojen turvallisuuskulttuuria ovat parantaneet myös työpaikkojen turvallisuustyötä koordinoimaan nimetyt turvallisuusparit.

Työsuojaelutoimisto on järjestänyt v. 2016 alkaen hallitun rajoittamisen menetelmän mukaista MAPA-koulutusta kohdennetusti vaara- ja uhkatilanneilmoitusten perusteella valituille työyksiköille. Vuonna 2020 koulutuksia ei voitu järjestää vallitsevan koronaviruspandemian vuoksi. Tähän mennessä Mapa-koulutuksen saaneita työntekijöitä on 350.

Vuodesta 2017 alkaen on järjestetty potilassiirtojen ergonomiakorttikoulutuksia.

Henkilöstön ensiapukoulutuksiin on panostettu erityisesti vuoden 2020 aikana, jolloin Kemin kaupungin henkilöstölle järjestettiin yhteensä 15 ensiapukurssia, joista hätäensiapukursseja (4h) oli 12, hätäensiapukursseja (8h) oli yksi ja ensiaputaidon peruskursseja (16h) kaksi. Kurseille osallistui yhteensä 131 henkilöä.

KH:n 27.4.2020 päätöksellä talouden sopeuttamisohjelmaan sisällytettiin henkilöstön työkyvyn kehittäminen ja pitkien sairauspoissaolojen vähentäminen sekä jatkuvan parantamisen toimintatapa. Vuonna 2020 Kemin kaupungissa on ryhdytty kehittämään Työterveys - ja työturvallisuusstandardin (ISO 45001) mukaista toimintaa. ISO 45001 standardin mukaiset sisäiset auditoinnit toteutettiin joulukuussa 2020 kaikilla kouluilla ja Kivikon päiväkodissa.

Kemin kaupungilla on käytössä Aktiivisen tuen toimintamalli, joka sisältää työntekijälle suunnatun varhaisen tuen lisäksi tehostetun tuen, kun työpaikan oma toiminta ei riitä sekä työhön paluun tuen.

Aktiivinen tuki auttaa löytämään yhdessä ratkaisuja työkyvyn palauttamiselle sekä työssä jatkamiselle. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti esimiehet raportoivat vuosittain aktiivisen tuen toimintamallin toteutumisesta seurantakyselyn avulla. Työyhteisön toimivuutta ja esimiestyön laatua seurataan kerran vuodessa koko henkilöstölle lähetettävän Sosiaalinen pääoma -kyselyn avulla.

Kemin kaupunki on mukana Lapin yliopiston Digiajan työhyvinvointi -hankkeessa. Hankkeen aikana henkilöstön digiajan työhyvinvoinnin haasteita on kartoitettu sähköisillä kyselyillä. Hankkeeseen osallistujille on järjestetty 4 työpajaa ja kartoitettu työpaikkoja, joissa kehittämistoimenpiteitä on alettu työstämään.

Ilmanlaatu

Rikkidioksidin (SO₂) ja hajurikkiyhdisteiden (TRS) kokonaispäästöt rikiksi laskettuna ovat Kemissä ajanjaksolla 1980–2020 laskeneet 4500 tonnista 183 tonniin eli 96 %. Tämä on ollut mahdollista koska paljon rikkiä sisältävät polttoaineet kuten raskas polttoöljy ovat korvautuneet vähän rikkiä sisältävillä polttoaineilla, mm. biopolttoaineilla kuten puuhakkeella, teollisuuden ja lämpölaitosten prosessiuudistuksilla, kaukolämpötuotannon lisääntymisellä samoin kuin muilla lämmitysmuodoilla (esim. sähkö, maalämpö, tuulivoima).

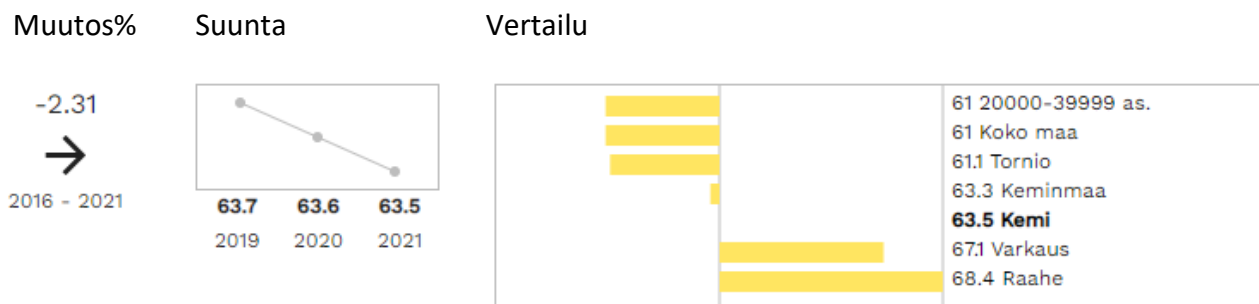
Kemin alueen ilmanlaatua on seurattu 1970-luvulta asti bioindikaattoritutkimuksilla kymmenen vuoden välein Kemin kaupungin ja alueen teollisuusyritysten toimesta. Envineer Oy:n vuonna 2019 tekemästä bioindikaattoritutkimuksesta voidaan todeta, että männyn neulasista vuonna 2019 määritetyt rikkipitoisuudet olivat välillä 560–880 mg/kg (2-vuoden neulanen), kun vuonna 1979 vastaavat pitoisuudet olivat välillä 810–1420 mg/kg. Tulos indikoi hyvin vähentyneitä rikkipäästöjä.

Vuonna 2021 Kemin ilmanlaadun mittaus toteutetaan ajanjaksolla 1.1. - 31.12.2021. Mittauksen toteuttaa Ilmatieteen laitos ja mittauspaikkana on Kemin Sauvosaari (Kirkkopuistokatu). Mitattavat ilman epäpuhtaudet ovat hajurikkiyhdisteet (TRS), typen oksidit (NO/NO₂/NO_x), hengitettävät hiukkaset (PM₁₀) ja pienhiukkaset (PM_{2.5}). Lisäksi mitataan säätietoja (tuulen suunta ja nopeus, ulkoilman lämpötila, suhteellinen kosteus ja ilmanpaine). Lisäksi vuonna 2021 Metsä Fibre Oy mittaa omien päästöjen vaikutusta Kemin ilmanlaatuun pääkonttorin edustalla, joka kestää näillä näkymillä ainakin vuoden 2023 loppuun. Tämänkin mittauksen toteuttaa Ilmatieteen laitos. Mittaustuloksia voi seurata reaaliajassa Ilmatieteen laitoksen ylläpitämässä Ilmanlaatuportaaliissa, joka löytyy Ilmatieteen laitoksen internet-sivuilta (www.fmi.fi).

2.6 IKÄIHMISET

Elämänlaatu ja osallisuus

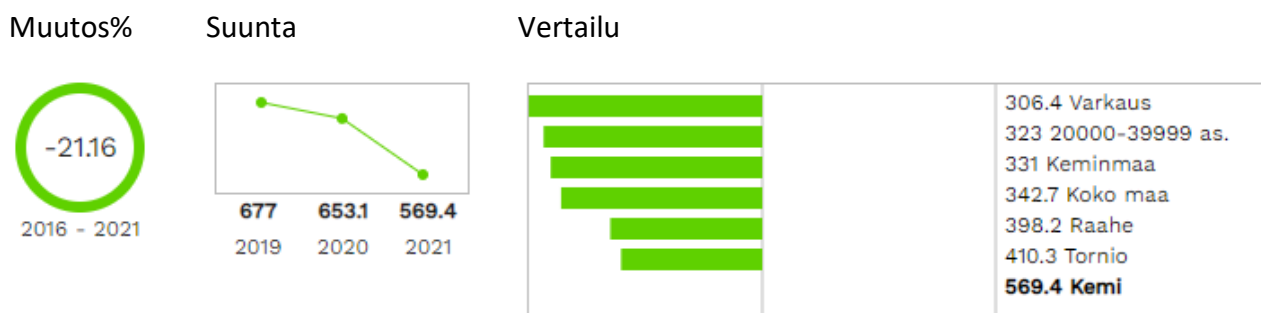
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisistä on hieman laskenut Kemijärvissä viime vuosina. Osuus on suurempi kuin Torniossa ja koko maassa keskimäärin, mutta pienempi kuin muissa vertailukunnissa.

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Kemijärvissä oli kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksoja 65 vuotta täyttäneillä suhteellisesti selvästi enemmän kuin vertailukunnissa ja koko maassa keskimäärin vuonna 2021. Hoitajakset ovat laskeneet vuoden 2018 huipusta, jolloin hoitajaksoja oli 729,5 vuoteen 2021, jolloin hoitajaksoja oli 569,4.

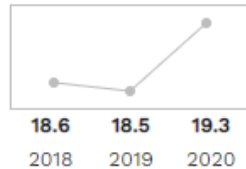
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

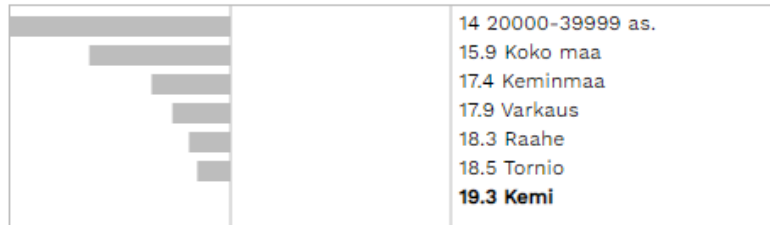
Muutos%

Suunta

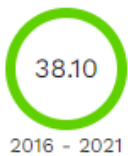
Vertailu

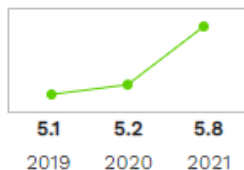
Säännöllisen kotihoidon piirissä olleiden 75 vuotta täyttäneiden henkilöiden osuus on Kemissä noususuuntainen ja vertailukuntien suurin. Kemissä säännöllisen kotihoidon piirissä oli 19,3 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä henkilöistä vuonna 2020, kun koko maan keskiarvo oli 15,9 %.

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

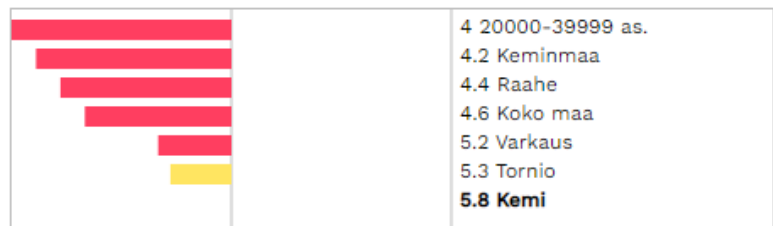
Muutos%

Suunta

Vertailu

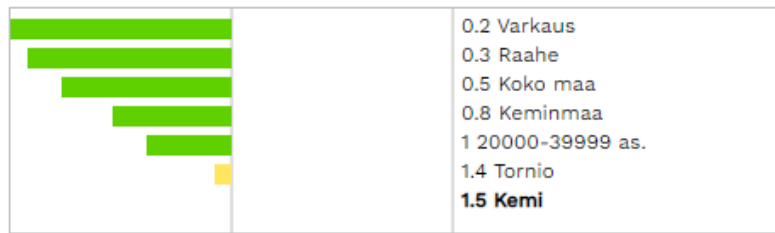
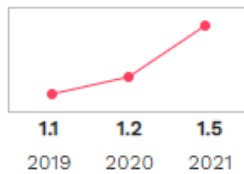
Omaishoidon tuen peittävyys on noussut Kemissä vuodesta 2016 vuoteen 2021 noin 38 % ja on suurempaa kuin vertailukunnissa. Omaishoidon tuen hoidettavia oli Kemissä vuonna 2021 noin 5,8 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä henkilöistä, kun vastaava osuus oli koko maassa keskimäärin 4,6 %.

Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Muutos%

Suunta

Vertailu

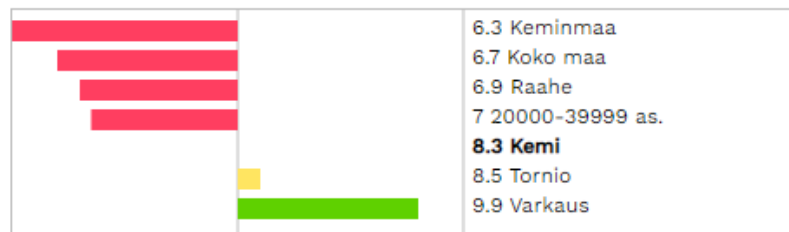
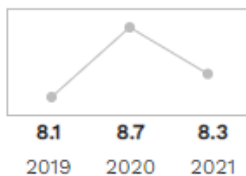
Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisistä kääntyi Kemissä nousuun vuonna 2018 aiempien vuosien hyvän kehityksen jälkeen. Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevien osuus on Kemissä suurempi kuin vertailukunnissa. Kemissä vuonna 2021 vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa oli 1,5 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä henkilöistä, kun koko maan keskiarvo oli 0,5 %.

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Muutos%

Suunta

Vertailu

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus vastaavanikäisistä on pysynyt Kemissä vuodesta 2017 vuoteen 2019 asti n. 8% tasolla. Vuonna 2020 osuus kuitenkin hieman nousi, mutta on laskenut 2021. Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen piirissä olevien osuus on Kemissä vertailukuntien keskitasoa.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto ovat julkaisseet laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162455>. Laatusuositus on tarkoitettu ensisijaisesti väestön ikääntymiseen varautumisen ja iäkkäiden palvelujen kehittämisen, arvioinnin ja toimeenpanon tueksi kuntien ja yhteistoiminta-alueiden päättäjille ja johdolle sekä valvonnan tueksi. Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat iäkkäiden toimintakyvyn edistäminen, vapaaehtoistyön lisääminen, digitalisaation ja teknologioiden hyödyntäminen, asumisen ja asuinympäristöjen kehittäminen sekä palveluiden tuottaminen ja järjestäminen, asiakas- ja palveluohjaus, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä laadun varmistaminen.

Ikäystävällinen Kemi, Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2018–2020 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 27.8.2018 § 93. Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman ja asumisen strategian päivittäminen on käynnistynyt syksyn 2020 aikana.

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2022-2024 Ikävihreä Kemi on hyväksytty Kaupunginvaltuustossa 28.02.2022 § 20.

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaan kirjattuja toimenpiteitä on viety Kemin kotihoidon palvelujohtaja Riitta Nahkiaisojan mukaan eteenpäin vuonna 2019 seuraavasti:

- Kemikammarin käyntimäärä on edelleen noussut vuonna 2019, yhteensä 19 917 käyntiä (v. 2018 yht. 18 725 käyntiä) ja uusia kävijöitä on tullut mukaan toimintaan. Kemikammarin kävijäkyselyssä palaute on ollut edelleen positiivista; kävijät kokevat mm. arjen mielekkyyden lisääntyneen Kemikammarin toimintaan osallistumisen myötä. Ryhmätoiminnot ovat vakiintuneet osaksi Kemikammarin suunniteltua ohjelmaa.
- Keskitetty palvelutarpeen arviointitiimi toimii tiiviinä osana ikäihmisten palveluita. Uudet asiakkaat arvioidaan tiimin kautta ja heille etsitään oikeanlaiset palvelut sekä annetaan ohjausta ja neuvontaa. Arviointitiimin puhelinaikaa on muokattu toiminnasta saadun raportoinnin ja palautteen perusteella.
- Hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä ja ikätervetarkastuksia on toteutettu edelleen yhteistyössä Lapin ammattikorkeakoulun kanssa. Lisäksi Ammattiopisto Lappian kanssa Kemikammarin on tehnyt jatkuvaa viikottaista yhteistyötä ikäihmisten hyvinvoinnin ja arjen mielekkyyden edistämiseksi (mm. tietoisuus, hyvinvointiryhmät Kemikammarilla.) Lappian opiskelijat ovat myös toteuttaneet kummiopiskelijatoimintaa palveluiden piirissä oleville asiakkaille ja Kemikammarin kävijöille.
- Omaishoitajien terveystarkastukset ovat toteutuneet vuonna 2019. Samoin omaishoidettaville tarkoitettu hoivaparkkitoiminta on jatkunut sovitusti läpi vuoden.
- Ikääntyvien turvallisen kotona asumisen varmistamiseen on ollut käytössä turvateknologiaa, ja turvateknologian hyödyntäminen on lisääntynyt (mm. älykäs ovivahti, paikantavat turvakellot jne).
- Ikäihmisten digiosaamiseen on panostettu esim. erilaisilla digiosaamisen kursseilla, hankeyhteistyönä, yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa sekä vapaaehtoisten toimesta. Ikäihmisille on ollut tarjolla jatkuvaa digiopastusta Kemikammarilla osana Kemin kaupungin senioripalvelupisteen toimintaa.
- Ikäihmisten palveluissa henkilökunnalle on järjestetty säännöllisesti koulutuksia. Koulutuksilla vastataan ajassa, asiakkaiden tarpeissa ja henkilökunnan osaamisessa esille nouseviin aiheisiin ja koulutustarpeisiin. Jatkuvana koulutuksena on toteutettu edelleen työergonomiakoulutusta. Kaupungin ikäihmisten palveluiden henkilöstölle on järjestetty toukokuussa 2019 koulutusta itsemääräämisoikeudesta iäkkäiden ihmisten palveluissa, ja koulutukseen osallistui myös yksityisten palveluntuottajien henkilöstöä, vanhusneuvoston edustajia sekä eläkeläisjärjestöjen toimijoita.

- Ikäihmisten palveluiden omavalvontasuunnitelmat on päivitetty ja niitä päivitetään säännöllisesti. Omavalvontasuunnitelmilla pystytään mm. kiinnittämään huomiota palvelun laatuun. Lääkesuunnitelmat on myös päivitetty.
- Palveluasumisen yksiköissä on jatkettu asukas- ja omaisiltojen järjestämistä vuonna 2019.
- Kotihoidossa pilotoitiin vuonna 2019 työvuorosuunnittelussa Kemin mallia, jonka avulla on tavoitteena mm. järjestää asiakkaille arjen mielekkyyttä edistäviä tähtihetkiä. Tähtihetket suunnitellaan asiakkaiden toiveiden perusteella, ja käynneillä on toteutettu mm. ulkoilua, toimintakykyä ylläpitävää ja edistävää liikuntaa sekä keskusteltu asiakkaille tärkeistä asioista. Kemin mallin kokeilusta toteutettiin kaksi kyselyä sekä asiakkaille että kokeilussa mukana olevalle henkilöstölle.
- Yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa tehtiin jonkin verran, mm. Hyvän mielen kesätahtuma, Muistiyhdistyksen koulutukset Kemikammarilla (muistia edistävää ennaltaehkäisevää toimintaa) sekä saattaja-avun järjestäminen kotihoidon asiakkaille. Kolmas sektori on tärkeä yhteistyökumppani, ja aktiivisempaa ja monimuotoisempaa yhteistyötä pyritään edelleen lisäämään.
- Kaupungin internet-sivujen muutos on käynnistetty vuonna 2019. Sivujen päivittämisessä on kiinnitetty huomiota mm. tiedon löytämiseen. Ikäihmisten sote-palvelut ovat uusilla sivuilla erillisenä omana kokonaisuutena.
- Vanhusneuvoston toiminta on ollut edelleen aktiivista. Vanhusneuvostolla on ollut aktiivinen rooli mm. Kemin seniorimessujen järjestämisessä.
- Kemikammari on järjestänyt terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen tukemiseksi yhteisiä liikuntatapahtumia mm. eri hankkeiden ja Kemin kaupungin liikuntatoimen kanssa. Liikunta on sisällynyt koko toimintavuoden ajan Kemikammarin viikko-ohjelmaan.
- Hoivakorttelin suunnittelu on käynnistynyt yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Ikäystävällisen korttelin (Pruntsi) hankesuunnittelu on aloitettu teknisellä/ympäristötoimialalla vuonna 2021.

Veteraanit

Kesäkuussa 2021 Kemissä oli 29 veteraania, joista 15 asui kotona ja 14 palveluasumisessa / laitoksessa. Keski-ikä heillä oli 91,86 vuotta. Veteraaneille toteutetaan Kemissä suunnitelmallisesti palvelutarpeen arviointia.

Valtio myöntää vuosittain määrärahaa rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palveluiden järjestämiseen. Kunta toimii palveluiden vastuullisena järjestäjänä. Kemissä kotona asumista tukeviin palveluihin kuuluvat kotipalvelut ja kotihoito sekä tukipalvelut, joita ovat ateriapalvelu, arjen avut ja pihatyöt, siivouspalvelut, virkistysretket/-päivät, liikkumista tukevat palvelut, apuväline- ja turvapuhelinpalvelut, apteekin annosjakelu sekä omaishoidon tuki. Kemi järjestää rintamaveteraanien kuntoutusta Valtiokonttorin vuosittain osoittaman määrärahan ja ohjeistuksen

mukaisesti. Rintamaveteraanien kuntoutuksena järjestetään laitostuntoutusta, aviopuolison laitostuntoutusta, päivä kuntoutusta, aviopuolison päivä kuntoutusta, avokuntoutusta, kotikuntoutusta sekä jalkahoitoa.

Veteraanien palveluja tuotetaan Kemissä Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaan. Palveluissa on kuitenkin huomioitu myös veteraanien yksilöllinen tarve. Kotiin annettavien palveluiden muututtua lakisääteisiksi veteraanit ovat olleet tyytyväisiä lisääntyneisiin palveluihin, kuten aiempaa isompaan aterialippumäärään, taksikortteihin, helpompaan pääsyyn tehostettuun palveluasumiseen ja palveluasumisen hoitomaksujen korvaamiseen.

Vapaa-aikapalvelut

Soveltava liikunta on tarkoitettu kaikille, jotka kokevat tarvitsevansa tukea harrastuksen aloittamiseen ja ylläpitämiseen. Tarve voi johtua vammasta, iästä tai vaikkapa pitkään jatkuneesta liikunnan puutteesta. Soveltaminen voi tarkoittaa esimerkiksi apuvälineitä tai pelien ja leikkien sääntöjen muunnoksia, muunneltuja opetusmenetelmiä, harjoitustapoja tai valmennusmenetelmiä. Soveltavan liikunnan ryhmät ovat pääsääntöisesti suljettuja, tietyn ryhmän mukaan rajattuja. Poikkeuksia ovat uimahallin avoimet soveltavan liikunnan vesitreeneit sekä kuntosaliryhmät uimahallilla ja Tervahallin Seniorikuntosalilla.

Kulttuuri-/vapaa-aikapalvelut järjestävät toimintaa palvelutaloissa ja muissa asumispalveluyksiköissä. Kemin historiallinen museo järjestää Kemin palvelutaloissa ja Kulttuurikeskuksessa muistelutapahtumia esittämällä vanhoja kuvia ja esineitä. Museon henkilökunta tekee myös vierailuja paikallisissa vanhustyön parissa toimivissa yhdistyksissä ja pitää heidän järjestämissään tilaisuuksissa luentoja Kemin historiasta. Museon tarjoamat palvelut edistävät vanhusten hyvinvointia. Museon järjestämät tilaisuudet virkistävät ja tuovat iloa vanhusten elämään. Niissä ikäihmiset saavat äänensä kuuluviin ja kokevat tulleen huomioituksi. Samoin teatteri ja orkesteri ovat vieneet esityksiä ja konsertteja palvelutaloihin. Yhteistyötä tehdään myös vanhusneuvoston kanssa ja suunnitellaan esim. Vanhustenviikkoa yhdessä.

Kirjakassit on suunnattu niille, jotka eivät pysty käyttämään kirjaston palveluita. Kirjakassit, joissa on valikoima lukemista, toimitetaan vapaaehtoisten toimesta tilaajalleen. Kirjasto tarjoaa Celia-kirjaston ja celia-neuvonnan erityispalveluja lukemisen haasteista kärsiville. Kirjasto tarjoaa myös maksutonta digiopastusta senioreille henkilökohtaisesti ajanvarauksella ja erilaisin pajoin.

2.7 KAIKKI IKÄRYHMÄT

Elämänlaatu ja osallisuus

THL:n sairastavuusindeksi, ikävakioitu

Muutos%

Suunta

Vertailu

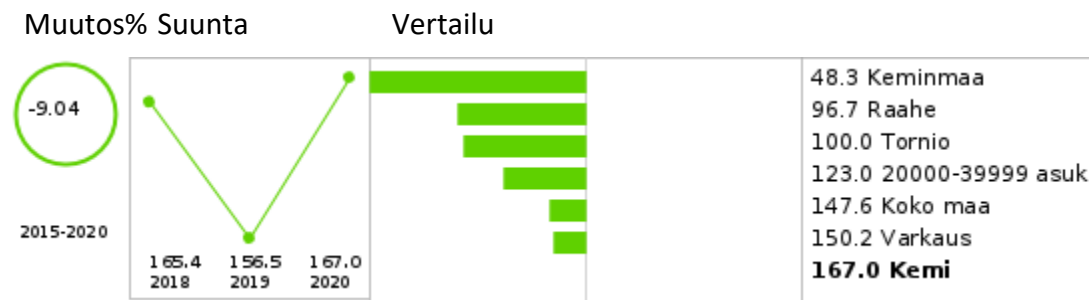
THL:n sairastavuusindeksit on päivitetty viimeksi kesäkuussa 2019. THL ei ole ylläpitänyt sairastavuusindeksiä tämän jälkeen. Sairastavuus on Kemissä myös THL:n indeksin mukaan korkeampaa kuin vertailukunnissa. THL:n sairastavuusindeksi kuvaa kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. THL:n sairastavuusindeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa, joista sairauksien merkitystä arvioidaan. Indeksissä sisältyvät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on ko. sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta.

Kansansairauksista tuki- ja liikuntaelinsairaudet ja mielenterveyshäiriöt sairausryhminä nostavat sairastavuusindeksiä Kemissä ja aiheuttavat paljon kustannuksia. Myös tapaturmaindeksi on Kemissä korkea.

THL:n sairastavuusindeksi on Kemissä vertailukuntien korkein. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää sairastavuus alueella on. Indeksi on ikävakioitu eli se kuvaa sitä osaa alueiden välisistä eroista, joka ei johdu ikärakenteiden erilaisuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

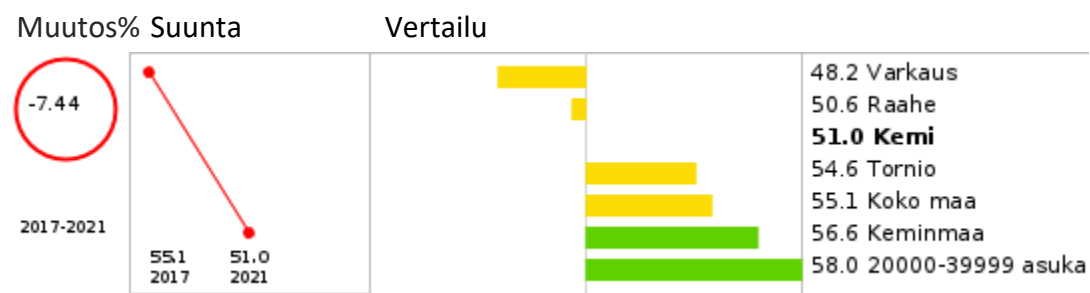
Toimeentulotuki, euroa / asukas

Toimeentulotuki asukasta kohti on laskenut Kemissä (-9 %) vuodesta 2015 vuoteen 2020. Vuonna 2020 toimeentulotuen määrä kuitenkin kääntyi nousuun. Asukasta kohti laskettu toimeentulotuki (167 euroa/as.) on Kemissä vertailukuntien korkein. Toimeentulotukea maksettiin Kemissä 1 651:lle kotitaloudelle vuonna 2020, kun tukea sai 1 642 kotitaloutta vuonna 2019, 1 726 kotitaloutta vuonna 2018 ja 1 808 kotitaloutta vuonna 2017. Kemissä toimeentulotukeen turvaudutaan enemmän kuin muualla Suomessa: Ainoastaan Vantaalla, Tampereella, Keravalla, Kotkassa, Lahdessa ja Helsingissä toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvien osuus asukkaista oli suurempi kuin Kemissä vuonna 2020. Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus oli Kemissä Suomen kunnista kuudenneksi suurin vuonna 2020 (Sotkanet.fi).

Kemissä toimeentulotukea saaneita on ollut sosiaalityön johtajana toimineen Arto Alajärven mukaan aina paljon. Kunnan kaupunkimaisuus nostaa toimeentulotuen kustannuksia (Sotkanet.fi) ja Kemi on Lapin kunnista kaikkein tiheimmin asuttu. Alajärven mukaan Kemin korkeiden toimeentulotukilukujen taustalla on myös pitkä teollinen historia sekä siihen liittyvä rakennemuutos ja korkea työttömyys. Taustalla on jonkin verran myös sosiaalista perimää.

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Kuntavaalien 2021 äänestysprosentti oli Kemissä 51,0 %. Vuodesta 1976 alkavissa tilastoissa kuntavaalien äänestysprosentti ei ole Kemissä ollut koskaan näin alhaalla kuin nyt. Edellisissä kuntavaaleissa vuonna 2017 äänestysprosentti oli 55,1 ja vuonna 2012 se oli 55,3. Äänestysaktiivisuus oli Kemissä vuonna 2021 vertailukuntien keskitasoa ja alempi kuin koko maassa keskimäärin. Äänestysvilkkaus jäi alhaiseksi myös valtakunnallisesti: koko maassa 55,1 % äänioikeutetuista kävi äänestämässä.

Vammais- ja kehitysvammapalvelut

Kemin kaupungin vammais- ja kehitysvammapalveluiden asiakasmäärä on noussut viime vuosina. Vuonna 2020 vammaispalvelun asiakkaita oli 1269, joista vaikeavammaisia asiakkaita oli 577 ja henkilökohtaisen avun saajia 203. Asiakkaisiin on laskettu mukaan vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalveluiden saajat. Kemissä vammaisneuvosto toimii vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen sekä kaupungin eri toimijoiden yhteistyöelimenä. Vammaisneuvoston tehtävänä on tuoda vammaisten näkökulma ja ratkaisuehdotuksia kunnalliseen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Kemissä toimii yli 20 vammaisjärjestöä, jotka ovat valinneet keskuudestaan Kemin seudun Vammaisjärjestöjen neuvottelukunnan. Koti Kaikille - Kemin kaupungin vammaispoliittinen ohjelma 2018 - 2020 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 27.8.2018 § 92.

Vapaa-aikapalvelut ja tapahtumat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaiken ikäisten kuntalaisten toiminnan aktivointia ja mahdollisuutta harrastaa ja viettää aikaa itsensä näköisesti. Tämän takia ohjattujen toimintojen ja varattujen tilojen ohella kuntalaisille tulee myös tarjota sellaisia hyvinvoinnin paikkoja ja mahdollisuuksia, joihin voidaan mennä aikaa varaamatta. Kuten luontopolut, kuntoreitit, hiihtoladut, laavut, pyörätieverkostot, kävelyreitit, kulttuurikierrokset, liikennepuisto ja leikkikentät.

Kulttuuriosaston toiminnan tavoitteena on ollut edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia, harrastusmahdollisuuksia ja osallisuutta kaikella toiminnalla sekä kulttuurin saavutettavuutta kulttuurilain mukaisesti. Kuntien kulttuuritoimintaa säätelevän lain (166/2019) tarkoituksena on parantaa kuntien kulttuuritoiminnan toimintaedellytyksiä, perusoikeuksien sivistyksellistä toteutumista, demokraattista kehitystä ja elinvoimaisuutta sekä kulttuuripalveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Kulttuuripalveluiden mahdollisuudet elämänlaadun ja onnellisuuden lisäämisessä ovat rajattomat, ja palvelut ovat kaikille ikäryhmille. Hyvinvoinnin edistämiseen kulttuurin keinoin tarvitaan verkostoitumista, erilaisten toimijoiden yhteen saattamista ja tiedon jakamista.

Kulttuuriosaston palvelut ovat järjestäneet osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävää matalan kynnyksen toimintaa kaikille ikäryhmille. Tavoitteena on ollut saada palveluita mahdollisimman helposti saavutettaviksi ja mahdollisimman monelle sopivaksi. Korona-aikana osa toiminnasta on ollut mahdollista järjestää nettiyhteyksien kautta ja streamattuna.

Kemin vapaa-aikapalvelut tarjoavat tärkeitä kohtaamismahdollisuuksia kuntalaisille eri toimipisteissä. Kulttuuripalveluissa tilastoitiin vuonna 2020 yhteensä 441 651 käyntiä, vaikka toiminta oli koronan vuoksi monissa yksiköissä rajoitettu tai suljettu kokonaan, esim. teatterin ja konserttien esitykset. Kulttuurikeskuksessa kävi yhteensä 139 191 henkilöä vuonna 2020. Toimintaa pystyttiin järjestämään myös streamattuna tai muulla tavoin verkon välityksellä. Vuonna 2019 kulttuurikeskuksessa tilastoitiin yhteensä 264 729 käyntiä ja vuonna 2018 yhteensä 294 856 käyntiä. Kemin kaupunginkirjastossa tilastoitiin 93 279 käyntiä ja 255 009 lainausta vuonna 2020. Kirjastokäynnit ja lainaukset vähenivät edellisvuodesta johtuen koronan aiheuttamista rajoituksista.

Kemin kaupunki täytti 5.3.2019 150 vuotta ja erilaisia tapahtumia järjestettiin juhluvuoden kunniaksi useita ympäri Kemiä (Kemi 150 Juhluvuoden tapahtumaraportti). Kulttuuriosaston tuotantotiimi on järjestänyt matalan kynnyksen tapahtumia kuntalaisille yhdessä kolmannen sektorin kanssa. Easy Living in Kemi 150 -viikko 10.–21.7.2019 tavoitti yhteensä noin 22 000 kävijää. Taiteiden yössä 26.10.2019 kävijöitä oli lähes 4 000. Kemin kaupungin museoihin on ollut vapaa pääsy vuodesta 2018 alkaen.

Saavutettavuutta ja uusia toimintamalleja on edistetty **Ilmi**-projektin (maaliskuu 2019–toukokuu 2021) avulla, jossa kehitettiin kehitysvammaisten liikunta- ja kulttuuripalveluita. Mukana hankkeessa olivat kulttuuriosaston eri yksiköt. Projektia hallinnoi Kivalo-opisto. Toiminta suunniteltiin vastaamaan jokaisen yksikön kehitystarpeita. Suunnittelun taustalla oli myös kehitysvammaisten ja heidän kanssaan työskentelevien toiveet ja tarpeet.

Kulttuurin kumppanuudet -hankkeen (kevät 2021) avulla edistettiin yhteistyötä 3. sektorin kanssa järjestämällä kyselyitä, koulutuksia sekä säännöllisiä tapaamisia yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintaa jatketaan ja kehitetään eteenpäin hankkeen päätyttyä osana omaa perustoimintaa.

Palvelujen saavutettavuutta lisäävä Kaikukortti otettiin Kemissä käyttöön 1.1.2019 alkaen. Kaikukortti tarjoaa mahdollisuutta osallistua maksuttomasti kaupungin eri kulttuurikohteiden tarjontaan. Kortti myönnetään henkilökohtaisesti vain yli 16-vuotiaille vähävaraisille henkilöille, joilla on asiakkuus sote-palveluihin. Jos vanhemmalla on Kaikukortti, hänen alaikäiset lapsensa pääsevät kulttuurin piiriin Kaikukortin avulla. Myös isovanhemmat voivat korttinsa avulla viedä lapsenlapsensa kulttuurin palveluihin. Kaikukortti osaltaan pyrkii ehkäisemään syrjäytymistä ja osattomuutta ja antaa vähävaraisille perheille mahdollisuuden osallistua maksullisiin kulttuuripalveluihin.

Kivalo-opisto

Kivalo-opisto on seudullinen Kemissä, Keminmaassa, Simossa ja Tervolassa toimiva kansalaisopisto, jonka toimintaan voivat osallistua kaikenikäiset kansalaiset. Koulutustehtävänä on edistää kaikkien väestöryhmien osaamista, hyvinvointia, osallisuutta ja arjessa selviytymistä sekä kansalaisvalmiuksia. Opistossa annetaan myös taiteen perusopetusta sekä maahanmuuttajien lukutaitokoulutusta sekä järjestetään tilauskoulutusta. Toimintaan kuuluu myös retkiä ja mm. maksuttomia luentoja, joita tuotetaan yhteistyössä kirjaston kanssa kirjaston tarjotessa matalan kynnyksen puitteet osallistumiselle.

Henri Piiraisen pro gradu -tutkielmassa on arvioitu kansalaisopistojen tuottamia työelämähyötyjä ja -taitoja. Tutkielman tulosten perusteella kansalaisopistossa opiskelu tuottaa monipuolisia työelämähyötyjä ja -taitoja. Aineiston perusteella työelämätaitoja ovat mm. vuorovaikutus- ja viestintätaidot (esim. kielitaito, näytelmä- ja teatterikursseilla opitut taidot), yleissivistävät taidot (ml. jatkuva oppiminen) ja alakohtaiset taidot, kuten it-taidot. Työelämätaitojen lisäksi kansalaisopistossa opiskelu tuottaa myös muita työelämähyötyjä opiskelijoille. Näitä hyötyjä ovat terveyshyödyt, sosiaaliset hyödyt sekä itseluottamuksen ja itsenäistymisen kokemukset.

Aktiivinen sosiaalinen elämä ja sosiaaliset suhteet ennustavat pidempää työuraa ja parempaa työssäjaksamista. Kansalaisopistoissa opiskelussa ihmisille ei välttämättä ole väliä mitä opiskelee, vaan tärkeämmäksi saattaa muodostua kokemus ryhmään kuulumisesta.

Kivalo-opistossa osallistujamäärät jakautuvat aika tasaisesti kolmeen ryhmään: alle 20-vuotiaisiin, 20-60 vuotiaisiin ja yli 60-vuotiaisiin ja näistä yli 60-vuotiaiden ryhmä on hieman suurempi muita ryhmiä.

Peruskurssitoiminnan ohella erilaiset yhteistyökuviot kuuluvat toimintaan. Tästä esimerkkinä on perinteinen lasten teatterileiri, jonka Kivalo-opisto ja Kemin nuorisotoimi ovat järjestäneet kesäisin ja jonka opettajana ja promootorina toimi edelleen Tatja Hirvenmäki. Lapsille ja nuorille suunnatussa tarjonnassa teatterin lisäksi suurimmassa suosiossa ovat edelleen musiikki ja liikunta sekä tanssi, mutta myös kädentaidot ja kuvataiteet kiinnostavat. Kuvataiteissa Kivalo-opistossa voi opiskella Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opintoja ja hyödyntää niitä esim. jatko-opintoihin hakeutuessa. Ilahduttavasti lapset ja nuoret ovat kuitenkin löytäneet uutena harrastuksena opiston kielitarjonnan, josta mm. japanin kielen opiskelu on erittäin suosittua. Vuonna 2020 alle 20-vuotiaita Kemissä järjestettyyn opetukseen osallistui 562 henkilöä, joista 75 % oli tyttöjä.

Opiston tarjonnasta erityisesti aikuisten työikäisten suosiossa ovat erilaiset liikuntakurssit, kielet, kuorot ja kädentaidot. Työikäiset hakevatkin etupäässä jaksamista ja tukea terveyden ylläpitoon sekä kielitaidon ylläpitämistä joko työn tai matkustelun vuoksi. Myös käsityökurssit toimivat työn ja muun arkikiireen vastapainona tälle ikäryhmälle.

Varttuneemman ikäryhmän suosittuja harrastuksia ovat kielet, kuvataiteet, kädentaidot ja varttuneemmille suunnatut liikuntakurssit. Varsinkin kudontaa on nykyään vaikea harrastaa ilman kansalaisopistojen kurssitarjontaa, ellei omista omia kangaspuita. Aikuisten taiteen perusopetus on tuonut varttuneemman väestön ulottuville mahdollisuuden opiskella kuvataiteita tutkintotavoitteisesti. Erilaiset keskustelukerhot sekä kuorolauluharrastus kuuluvat myös suosikeihin ja laulamisen onkin todettu parantavan aivoterveyttä.

Vuonna 2020 yli 65- vuotiaita osallistui Kemissä järjestettyyn opetukseen 1121 henkilöä, joista 73 % oli naisia. Vuonna 2019 yli 65-vuotiaita osallistujia oli 981 ja vuonna 2018 yhteensä 912. Kyse on netto-opiskelijaluvusta eli yksi henkilö on laskettu vain kerran. Huomioitavaa on, että sama henkilö on voinut osallistua useammalle kurssille.

Urheilu- ja ulkoilutoiminta

Jyväskylän yliopiston ylläpitämä LIPAS tarjoaa ajantasaisen tiedon Suomen julkisista liikuntapaikoista ja virkistyskohteista avoimessa tietokannassa. Tietokannan mukaan Kemissä on 124 liikuntapaikkaa syyskuussa 2021 (120 kesällä 2020) (<https://www.lipas.fi/liikuntapaikat>). Lipaksen liikuntapaikoissa ovat mukana kenttien, lähiliikuntapaikkojen, kuntoratojen ja liikuntasalien lisäksi mm. laavut ja kodat sekä kaupalliset kuntosalit.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toiminta-avustuksin tuettuja seuroja	17	18	25	12	7	6
Kemissä harrastettavat urheilulajit	61	61	62	62	62	62
Sisäliikuntapaikat	19	19	19	20	19	19
kävijämäärä (sis. uimahallin kävijät)	374590	406392	404837	343391	190524	196313
Ulkoliikuntapaikat	65	65	63	60	59	59
kävijämäärä*)	108625	112280	121905	90061	65710	67664
Järjestetyt ottelut/tilaisuudet liikuntapaikoilla	15383	15589	15940	15216	9981	9706
Uimahalli						
kävijämäärä	150896	158990	134391	104309	64820	75097

*) Sisältää vain Sauvosaaren, Karihaaran ja Paavonkarin kenttien kävijät

Uimahallin sulkeminen/osittaiset sulkemiset vuonna 2019 vaikuttivat kävijämääriin.

Kaupunki ei ostanut alle 18 v. harjoitusvuoroja Junkohallista syyskaudella 2019.

Tervahallin kävijälaskureissa oli vikoja vuonna 2019.

Koronapandemia vaikutti kävijämääriin vuosina 202-21.

Lähteet: Kemian kaupunki: Tilastollinen vuosikirja 2021,
Kemin kaupunki: Tietoja Kemistä 2017, Tietoja Kemistä 2018, Tietoja Kemistä 2019, Tietoja Kemistä 2020, Tietoja Kemistä 2021

Terveyden edistämisen palvelutarjotin

Taija Sillanpään fysioterapeutti YAMK / terveyden edistäminen -opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää uusi toimintamalli yli 16-vuotiaiden kuntalaisten omaehtoisen terveyden edistämisen tukemiseen Kemin kaupungin alueella (<https://docplayer.fi/184147346-Terveysten-edistamisen-palvelutarjotin.html>). Opinnäytetyöhön liittyvän kehittämishankkeen aikana kuntalaiset ja avaintoimijoiden edustajat esittivät toiveita siitä, millaista tukea omaehtoiseen terveyden edistämiseen tulisi olla olemassa. Toiveista kävi ilmi, että tieto olemassa olevista palveluista ei tavoita kaikkia kuntalaisia ja toimijoita. Tämän perusteella rakennettiin yhteistyössä Kivalo-opiston kanssa terveyden edistämisen palvelutarjotin, joka vastaa jo olemassa olevilla resursseilla omaehtoisen terveyden edistämisen tuen tarpeeseen Kemin kaupungin alueella. Opinnäytetyö valmistui vuonna 2019.

Palvelutarjottimen avulla kuntalaisia osataan ohjata ja he osaavat itse ohjautua tarvittavan tuen piiriin. Linkki terveyden edistämisen palvelutarjottimen sähköiseen versioon löytyy Kivalo-opiston sivuilta:

<https://www.kivalo-opisto.fi/tietoa-opistosta/kivalo-opisto/>

Sähköisen palvelutarjottimen otsikkolinkit johtavat kunkin avaintoimijan omille internet-sivuille tarkempaa tiedonhakua varten.

Järjestöyhteistyö

Kaupungin tärkeitä kumppaneita hyvinvoinnin edistämässä ovat Ammattiopisto Lappia, Lapin ammattikorkeakoulu, Meriva sr, Kemin seurakunta, Liikenneturva, Pohjoisen yhteisöjen tuki – Majakka ry ja muut kolmannen sektorin toimijat.

Kaupungin järjestöyhdyshenkilö kartoitti kaupungin ja järjestöjen välistä yhteistyötä vuonna 2019. Kaupungin kaikilla toimialoilla tehdään paljon yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Tähän tekstiin on nostettu vain muutama esimerkki. Yhteistyötä järjestöjen kanssa tehdään paljon mm. tapahtumien järjestämisessä erityisesti vapaa-aikapalveluissa mutta myös muilla toimialoilla. Seniorimessut järjestetään vuosittain oppilaitosten, järjestöjen, Kemin kaupungin ja Keminmaan kunnan yhteistyönä. Koronapandemian aikana seniorimessut on järjestetty virtuaalisesti. Ikäihmisten palveluissa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa on tehty siten, että eri järjestöt ovat käyneet palvelutaloilla vierailemassa ja järjestämässä toimintaa. Ympärivuotinen kaupunkiviljely ja lähiruuan tuottaminen Kemissä -hanke (EAKR 2020–2022) tekee yhteistyötä useiden kemiläisten järjestöjen kanssa kaupunkiviljelyn edistämässä ja hävikkiruuan hyödyntämisessä. Yhteistyötä ja työnjakoa vahvistetaan ruokahävikin parissa toimivien järjestöjen kanssa ja kehitetään yhdessä paikallista hävikkiruuan hyödyntämisen toimintamallia. Sosiaalinen keittiö ja yhteinen pöytä -toimintamallia hyödyntäen kutsutaan mukaan eri kohderyhmiä valmistamaan kasvisruokaa saatavilla olevasta hävikistä ja ruokailemaan yhdessä. Lastenkulttuurikeskuksessa tehdään vauvakerhoyhteistyötä Kemin MLL:n ja Toivola-Luotola Settlementti ry:n kanssa. Liikuntapalveluissa toimitaan tiiviissä yhteistyössä urheiluseurojen kanssa ja pidetään järjestötoimijoille mm. seurafoorumia. Ympäristötoimialalla myönnetään lupia alueiden käyttöön tapahtumien järjestäjille ja tehdään mm. siivousyhteistyötä urheiluseurojen, eläkeläisjärjestöjen ja asukas yhdistysten/korttelitoimikuntien kanssa ympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi.

Kemin kaupungin työllisyyspalvelut edistää järjestöjen työllistämismahdollisuuksia myöntämällä Kemi-lisää palkkauskustannuksiin, neuvomalla työnantajavollisuuksissa ja auttamalla järjestöjä rekrytoinnissa. Järjestöjen kanssa voidaan myös tehdä kuntoutuksen työtoiminnan järjestämissopimuksia. Työllistämisen kautta järjestöt saavat resursseja toimintansa ylläpitämiseen ja työnhakijat työtä ja osaamisensa vahvistamista. Järjestöyhteistyö on myös osa kaupungin elinvoiman edistämistä.

Kemin kaupunki myöntää vuosittain avustuksia rekisteröidyille yleishyödyllisille yhdistyksille ja järjestöille. Avustusohjeet löytyvät kaupungin internet-sivuilta:

<https://www.kemi.fi/vapaa-aika-ja-kulttuuri/jarjestot/avustukset/>

Pohjoisen yhteisöjen tuki – Majakka ry on alueen yhdistysten yhteinen edunvalvonta- ja kehittämisorganisaatio, joka kehittää yhdistystoimintaa ja edistää kuntalaisten hyvinvointia. Yhdistys pitää Kemissä yllä Meri-Lapin järjestökeskusta, joka on kaikille avoin kohtaamispaikka ja tietokeskus. Järjestökeskuksessa järjestetään kokouksia, koulutuksia, ryhmiä, luentoja ja tapahtumia (<http://www.jarjestotieto.fi/majakka-ry>). Kemissä toimii lokakuussa 2021 yhteensä 477 yhdistystä (<http://www.jarjestotieto.fi/yhdistysnetti/hae-yhdistystae>), joista huomattavalla osalla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää osaamista. Alueen yhdistyksistä löytyy tietoa www.jarjestotieto.fi/yhdistysnetti -sivustolta.

Kemin kaupunki ja Pohjoisen yhteisöjen tuki – Majakka ry järjestivät Kemin alueella toimiville järjestöille kaksi toimijatapaamista ennen koronaa livenä ja koronapandemian aikana Teams-yhteydellä. Tapaamisissa käsiteltiin mm. järjestöjen tila-asioita, järjestötyöllistämistä sekä järjestökuntayhteistyötä. Meri-Lapin järjestökeskuksen tiloissa pidettyyn syksyn toimijatapaamiseen (29.10.2019) saapui lähes 50 järjestöjen edustajaa. Vuonna 2020 järjestötapaamista ei järjestetty koronapandemian vuoksi. Keväällä 2021 järjestettiin virtuaalinen toimijatapaaminen (20.4.2021), jossa oli 26 osallistujaa. Tapaamisessa esiteltiin kaupungin järjestöyhteistyömuotoja ja käynnissä olevia kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä tukevia hankkeita. Toimijatreffien työryhmissä pohdittiin järjestöjen tuottaman tiedon hyödyntämistä, visioitiin yhteisiä järjestötiloja sekä mietittiin elementtejä järjestötoiminnan tukemiseen hanketoiminnan avulla.

Kemin kaupungin hyvinvointityöryhmän edustaja/järjestöyhdyshenkilö on osallistunut STEA:n (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) avustusta saavien järjestöjen tapaamisiin Kemissä vuodesta 2018 alkaen. Vastavuoroisesti järjestöjen edustaja saatiin mukaan kaupungin hyvinvointityöryhmän kokouksiin vuodesta 2019 alkaen (KH 25.3.2019 § 104). Kemin kaupungin järjestöyhdyshenkilö on ollut jäsenenä Meri-Lapin järjestöneuvottelukunnassa sekä Lapin osallisuus verkostossa ja lisäksi osallistunut Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen järjestämään kuntien järjestöyhdyshenkilökoulutuskokonaisuus.

Kaikille avoin kohtaamispaikka Kemikammari on hyvä esimerkki kaupungin ja Meriva-säätiön yhteistyöstä. Kemikammarin henkilökuntaan kuului vuonna 2019 Meriva sr:n STEA-rahoitteisessa toiminnassa olevien lisäksi kaupungin geronomi, työllisyyspalveluiden työntekijä ja kulttuuriosaston työntekijä. Kemikammarin toiminnalla edistettiin kuntalaisten sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Ohjelmassa oli runsaasti liikkumista, yhdessä tekemistä ja olemista sekä tietoa hyvinvointia lisäävistä asioista. Toiminnalla vähennettiin kemiläisten yksinäisyyttä ja lisättiin yhteisöllisyyttä. Palveluneuvontaa annettiin niin ikäihmisille kuin työikäisillekin. Kemikammarissa oli vuonna 2019 erilaisia hyvinvointia lisääviä ryhmiä oli 345, joissa kävijöitä 2917. Luentoja eri aiheista oli 51, joihin osallistui 452 henkeä. Lisäksi järjestettiin erilaisia tapahtumia, joihin osallistui 2800 henkeä. Kemikammarin yhteistyö Kemin kaupungin kanssa on tiivistä, koska samassa tilassa toimii kaupungin senioripalvelupiste. Vuonna 2019 erityisyhteistyötä tehtiin Koko Kemi Liikkuu -hankkeen kanssa, heiltä kävi viikoittain henkilö vetämässä jumppaa. Myös yhteistyö kaupungin Vihreä ja kestävä Kemi -hankkeen kanssa alkoi: Kemikammarilla tehtiin yhdessä ruokaa ylijäämäruoista. Kemikammarin kävijöiden kanssa vierailtiin kaupungin museoissa, kirjastossa ja liikuntapalveluissa. Sosiaalitoimi ja työllisyyspalvelut jalkautuivat puolestaan Kemikammariin.

STEA:n rahoittamaa toimintaa Kemissä on järjestänyt myös Suomen Punaisen Ristin Ruokaa & Kohtaamisia -hanke (2018–2020), jonka tavoitteena oli kehittää uusi Punaisen Ristin ystävätoiminnan muoto ruoka-avun saajien auttamiseksi ja vahvistaa Suomen Punaisen Ristin ruoka-apuun turvautuvien henkilöiden, erityisesti miesten, toimijuutta ja toimintakykyä, lisätä heidän osallisuuttaan ja parantaa elämänlaatua.

Vuonna 2021 perusopetuksessa aloitettiin Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastekerhojen toteuttaminen kaikissa kouluissa. Tavoitteena toiminnassa oli löytää mieluista ja maksuton harrastus koulupäivän yhteyteen niille lapsille, joilla ei ole yhtään harrastusta. Oppilaat saivat toivoa itselleen mieleisiä harrastuksia, joista eniten toivottuja kerhoja lähdettiin toteuttamaan kouluilla. Suosituimpia olivat kuvataidekerhot, breakdance/hiphop ja muut liikuntaan ja musiikkiin liittyvät harrastukset. Kerhoja järjestettiin 21, joista yksi oli tutustumisharrastus

kuuden eri harrastuksen parissa. Kaikkiaan oppilaita oli mukana 221 oppilasta eli reilut 11 % oppilaista.

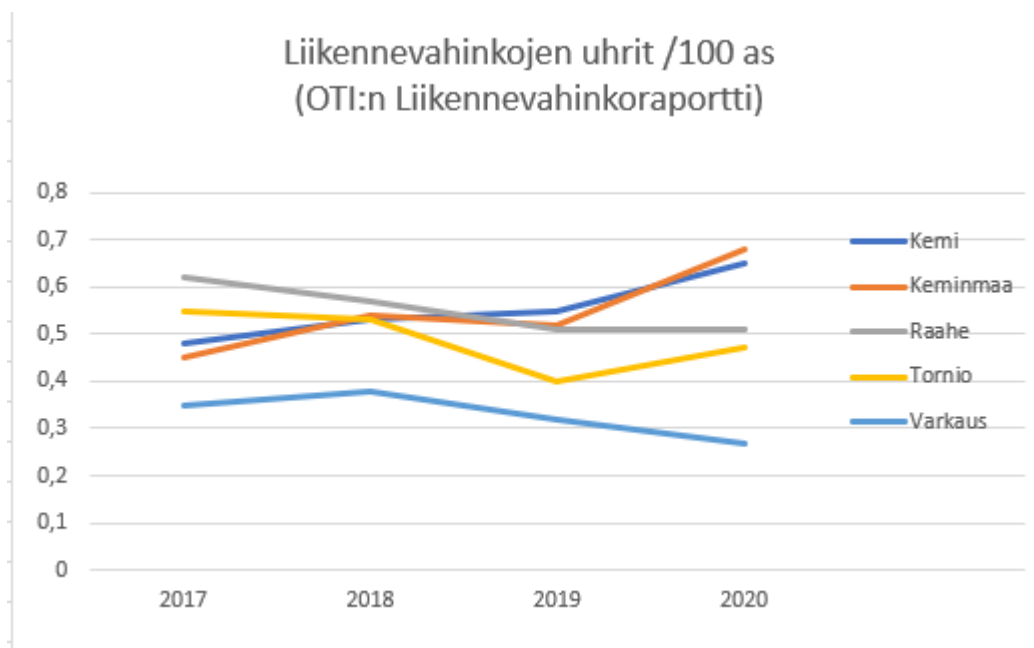
Turvallisuus

Tekninen toimiala ja työsuojelu ovat järjestäneet vuosittain Liikenneturvan kanssa useita liikenneturvallisuuteen liittyviä tapahtumia Kemissä. Vuonna 2019 hankittiin sähköinen nopeusnäyttötäulu (ajoneuvonopeuksien alentaminen) ja sitä pidettiin Kivikon koulun viereisellä Kiveliönkadulla. Tekninen toimiala on toteuttanut vuosittain investointikohteita liikenneturvallisuuden parantamiseksi Kemissä:

- pyöräkaistan rakentaminen Asemakadulle vuosina 2019–2020
- keskustassa uusittu liikenteenohjauslaitteita
- esteettömyyskohteet (jalkakäytävät) Sauvosaaren alueella on toteutettu vuosina 2020 ja 2021 esteettömyyssuunnitelman mukaisesti
- Kevyen liikenteen kehittämissuunnitelma on valmistunut vuonna 2021

Kemin kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu noin kolme kertaa vuodessa. Työryhmässä on edustajia kaupungin eri toimialoilta, ELY-keskuksesta, Liikenneturvasta, Poliisista ja Pelastuslaitokselta.

Kemissä oli vuonna 2019 hieman vertailukuntia enemmän liikennevahinkojen uhreja asukaslukuun suhteutettuna. Liikennevahinkojen määrä lisääntyi Kemissä raportointivuosina 2017–2020. Liikennevahinkojen uhreilla tarkoitetaan liikennevahingoissa loukkaantuneita ja kuolleita (<https://www.lvk.fi/liikennevahinkoportti/>).

Kemi oli mukana FCG Konsultointi Oy:n tekemässä Kaupunki- ja Kuntapalvelut 2020 -tutkimuksessa, jossa kartoitettiin mm. asukkaiden kokemaa turvallisuutta. Tiedonkeruu tehtiin kirjekyselyinä

seitsemässä kaupungissa loka-marraskuussa 2020. Kemissä otoksen koko oli 500 henkilöä ja kyselyyn saatiin 160 vastausta. Muut tutkimukseen osallistuneet kunnat olivat Espoo, Helsinki, Lahti, Oulu, Turku ja Vantaa. Tutkimus tehdään yleensä neljän vuoden välein ja Kemi oli edellisen kerran mukana vuonna 2012.

Tutkimuksen mukaan Kemissä ollaan tyytymättömämpiä kuin tutkimuskunnissa keskimäärin liikenneturvallisuuteen, liikkumisen esteettömyyteen sekä katujen ja teiden hoitoon. Näihin tyytyväisten osuus on Kemissä kuitenkin hieman noussut vuodesta 2012 vuoteen 2020. Tyytyväisyys rauhallisuuteen ja yleisen järjestykseen on sen sijaan laskenut. Turvattomuuden tunteen lisääntyminen näkyy siinä, että yhä harvempi kokee kävelyn asuinalueella ja keskustassa myöhään illalla turvallisiksi.

Tyytyväisyys asuinkuntaan 1=erittäin huono 5=erittäin hyvä	Kemi keskiarvo	Tutkimuskuntien keskiarvo	Muutos Kemissä 2012–2020
Liikenneturvallisuus jalankulkijan kannalta	3,63	3,68	-
Liikenneturvallisuus pyöräilijän kannalta	3,44	3,54	-
Liikenneturvallisuus autoilijan kannalta	3,82	3,93	+0,06
Liikkumisen esteettömyys	2,84	3,39	+0,43
Katujen ja teiden hoito	2,74	3,25	+0,11
Yleinen järjestys ja turvallisuus	3,91	3,89	+0,19
Asuinalueen turvallisuus	3,99	4,08	-0,06

FCG Konsultointi Oy: Kaupunki- ja Kuntapalvelut 2020

Tyytyväisyys asumiseen	Kemi, tyytyväinen %	Tutkimuskunnat yhteensä, tyytyväinen %	Muutos Kemissä 2012–2020
Liikenneturvallisuus	71 %	79 %	0 %
Rauhallisuus ja yleinen järjestys	80 %	84 %	-7 %

FCG Konsultointi Oy: Kaupunki- ja Kuntapalvelut 2020

Turvallisuuden kokeminen	Kemi, kokee turvallisiksi ja melko turvallisiksi %	Tutkimuskunnat yhteensä, kokee turvallisiksi ja melko turvallisiksi %	Muutos Kemissä 2012–2020
Kävely asuinalueella myöhään illalla	75 %	83 %	-13 %
Kävely asuinalueella päivällä	99 %	99 %	0 %
Kävely keskustassa myöhään illalla	60 %	57 %	-7 %
Kävely keskustassa päivällä	97 %	97 %	0 %

FCG Konsultointi Oy: Kaupunki- ja Kuntapalvelut 2020

Vastaajilta kysyttiin, miten huolestuneita ovat siitä, että he tai heidän perheenjäsenensä joutuvat rikoksen uhriksi asuinkunnassa. Pelko rikoksen uhriksi joutumiseen on kasvanut Kemissä vuodesta 2012 vuoteen 2020. Kemissä ollaan huolestuneempia rikoksen uhriksi joutumisesta kuin tutkimuskunnissa keskimäärin. Useimmin huolta herättää polkupyörän varastaminen ja rattijuopon aiheuttama liikenneonnettomuus.

Pelko rikoksen uhriksi joutumisesta	Kemi, ei ollenkaan huolestunut %	Tutkimuskunnat yhteensä, ei ollenkaan huolestunut %	Muutos Kemissä 2012–2020
Moottoriajoneuvo varastetaan	33 %	57 %	-9 %
Moottoriajoneuvoa vahingoitetaan	28 %	38 %	-4 %
Kotiin murtaudutaan	43 %	52 %	-8 %
Polkupyörä varastetaan	18 %	17 %	-2 %
Henkilökohtaista omaisuutta varastetaan	28 %	38 %	-7 %
Henkilökohtaista omaisuutta vahingoitetaan	30 %	38 %	-5 %
Väkivaltainen ryöstö	54 %	60 %	-1 %
Väkivallalla uhkailu	43 %	50 %	-1 %
Väkivallan kohteeksi joutuminen	41 %	50 %	-5 %
Seksuaalirikos	58 %	61 %	+1 %
Rattijuopon aiheuttama liikenneonnettomuus	20 %	30 %	+1 %

FCG Konsultointi Oy: Kaupunki- ja Kuntapalvelut 2020

2.8 YHTEENVETO INDIKAATTOREISTA

Kemi saa vuonna 2021 TEAviisarilla mitattuna terveydenedistämisaktiivisuudesta 68/100 pistettä (<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>). Vuotta aiemmin Kemin saamat pisteet olivat 66/100. Kulttuuri saa Kemissä terveydenedistämisaktiivisuudesta hyvän tuloksen, mutta kaikilla muilla osa-alueilla (kuntajohto, perusopetus, lukiokoulutus, liikunta ja perusterveydenhuolto) on parannettavaa.

Talous ja elinvoima: Kemin lainakanta on vertailukuntiin nähden korkea ja noususuuntainen. Väkiluvun ennustetaan jatkavan vähenemistään tulevaisuudessa. Työikäisten osuus väestöstä laskee edelleen ja ikäihmisten osuus väestöstä nousee. Ulkomaan kansalaisten osuus Kemin väestöstä on laskusuuntainen. Kemiläisten koulutustaso on noussut, mutta jää vertailukuntia ja muuta maata alhaisemmaksi. Taloudellinen huoltosuhde on parantunut Kemissä viime vuosina työllisten osuuden kasvaessa, mutta on vertailukuntia heikompi. Väestöllinen huoltosuhde on puolestaan noususuuntainen eli heikentynyt. Kemin väestöllinen huoltosuhde ei eroa vertailukunnista.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet: Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan jopa joka neljäs kemiläinen 8. ja 9. luokan oppilas kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja on ylipainoinen. Erityisesti tyttöjen ahdistuneisuus on lisääntynyt. Nuoria vaivaa usein myös läheisen ystävän puuttuminen. Kemiläisistä 8.- ja 9.-luokkalaisista jopa 10,7 % juo itsensä tosi humalaan kerran kuukaudessa. Nuorten tupakointi on kääntynyt pieneen nousuun, mutta nuuskaaminen ja huumekokeilut ovat viime vuosina vähentyneet. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneiden osuus on noussut myös kemiläisten 4. ja 5. luokan oppilaiden keskuudessa. Erityisen huolestuttavaa on koulukiusaamisen lisääntyminen edellisiin kouluterveyskyselyihin verrattuna.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen hälyttävimpiä kohtia on kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä, joka on Kemissä vertailukuntien korkein ja noususuuntainen. Lasten pienituloisuusaste on Kemissä laskusuunnassa mutta vertailukuntien korkein. Perheneuvolan suuri asiakasmäärä kertoo perheiden huonovointisuuden lisääntymisestä. Perheiden hyvinvointi näyttää lastensuojelun tarpeen lisääntymisen ja perheneuvolan kasvaneen asiakasmäärän perusteella edelleen huonontuneen. Perheiden ongelmiin pitäisi pystyä puuttumaan nykyistä aiemmin, ja sijoitusten lasku edellyttäisi panostusta ehkäisevään työhön. Ennalta ehkäiseviä palveluja pyritään osaltaan vahvistamaan perhekeskustoiminnalla, jossa yhteensovitetään kaupungin sekä järjestöjen ja seurakuntien lapsille, nuorille ja perheille suunnattuja palveluita ja toimintaa. Huolestuttavaa on kouluterveydenhuollon ja lastenneuvolan käyntimäärien laskeminen viime vuosina. Lasten päivähoidossa olleiden 3–5-vuotiaiden osuus on sen sijaan Kemissä vertailukuntien suurin ja suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Nuoret ja nuoret aikuiset: Nuorten ja nuorten aikuisten kohdalla hälyttävin indikaattori on alle 25-vuotiaille tehtyjen raskaudenkeskeytysten määrä, joka on kääntynyt Kemissä nousuun ja on vertailukuntien suurin. Myös erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen ja päihteiden vuoksi vuodeosastohoidossa olleiden nuorien ja nuorten aikuisten osuudet ovat Kemissä noususuunnassa. Nuorisotyöttömien osuus on Kemissä vertailukuntien korkeimpia ja huomattavasti suurempi kuin koko maassa keskimäärin, mutta laskenut vuodesta 2015 vuoteen 2020. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus on laskenut Kemissä viime vuosina.

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan ammattiopiston ensimmäisten vuosikurssien opiskelijoiden humalajuominen on Kemissä lisääntynyt ja on yleisempää kuin koko maassa keskimäärin. Tupakointi ja nuuskaaminen on sen sijaan vähentynyt Kemissä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien keskuudessa mutta lisääntynyt hieman lukiolaisten keskuudessa. Huumeita kokeilneiden opiskelijoiden osuus on laskenut edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna. Opiskelijat kärsivät aiempaa enemmän ahdistuksesta.

Työikäiset: Työikäisillä hälyttävien indikaattori on mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat, joiden määrä on noussut Kemissä huomattavasti vuodesta 2015 vuoteen 2020 ja joiden osuus on vertailukuntien suurimpia. Vaikeasti työllistyvien osuus 15–64-vuotiaista on Kemissä suurempi kuin vertailukunnissa tai koko maassa. Työllisyystilanne on kuitenkin parantunut ja rakennetyöttömien määrä vähentynyt vuodesta 2015 vuoteen 2020 ulottuvalla ajanjaksolla. Kemissä on vertailukuntia enemmän työkyvyttömyyseläkettä saavia 25–64-vuotiaita, mutta osuus on laskusuuntainen. Myös toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden työikäisten osuus on Kemissä laskusuunnassa.

Ikäihmiset: Ikäihmisillä hälyttävien indikaattori on kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, joita Kemissä oli Suomen kunnista seitsemänneksi eniten vuonna 2020. Omaishoidon tuen peittävyys on noussut Kemissä ja on suurempaa kuin koko maassa keskimäärin. Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisistä kääntyi Kemissä nousuun vuonna 2018 aiempien vuosien hyvän kehityksen jälkeen ja on suurempi kuin vertailukunnissa ja koko maassa keskimäärin. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden osuus ja ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus ovat Kemissä vertailukuntien keskitasoa.

Kaikki ikäryhmät: Asukkaiden sairastavuus on Kemissä huomattavan korkeaa Kelan ja THL:n sairastavuusindekseillä mitattuna. Sairausindeksiä Kemissä nostavat erityisesti tuki- ja liikuntaelinsairaudet ja mielenterveyden ongelmat. Asukasta kohti laskettu toimeentulotuen määrä kääntyi nousuun vuonna 2020 edellisten vuosien hyvän kehityksen jälkeen. Toimeentulotuki euroa/asukas on Kemissä yhä vertailukuntien korkein ja korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus oli Kemissä Suomen kunnista kuudenneksi suurin vuonna 2020. Äänestysaktiivisuus vuoden 2021 kuntavaaleissa jäi Kemissä 51,0 prosenttiin, mikä on alhaisin äänestysvilkkaus kuntavaaleissa vuodesta 1976 alkavissa tilastoissa.

2.9 EDELLISEN VALTUUSTOKAUDEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN 2017–2021 TOTEUMA

Kaupunginvaltuusto hyväksyi hyvinvointisuunnitelman 2017–2021 tavoitteet ja toimenpiteet 29.1.2018 § 8. Toimialat ovat täyttäneet hyvinvointisuunnitelmaan toimenpiteet vuodesta 2019 alkaen talousarviossa yhtä aikaa strategian toimenpidesuunnitelman kanssa. Toimialat ovat raportoineet hyvinvointisuunnitelman toimenpiteistä:

- Vuoden 2019 toimenpiteistä Toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä 2019 (<https://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2020/06/Toimintakertomus-ja-tilinpaatos-kv-150620.pdf>)
- Vuoden 2020 toimenpiteistä Toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä 2020 (<https://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2021/06/Toimintakertomus-ja-tilinpaatos-2020-KV-140621.pdf>).
- Vuoden 2021 toimenpiteistä Toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä 2021 (<https://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2022/06/Toimintakertomus-ja-tilinpaatos-2021-KV-130622-final.pdf>)

Linkeistä löytyviin toimintakertomuksiin sisältyy liikennevalotaulukko, johon on koottu valtuustokauden 2017–2021 hyvinvointisuunnitelman toteuma tiivistetysti.

3 HYVINVOINTISUUNNITELMA 2022-2025

3.10 Hyvinvointisuunnitelma osana kaupunkistrategiaa

Kunnan väestön ja hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan koko kunnan tasolla huomioimalla kaikki ikäryhmät sekä väestöryhmittäin 1. lapset, nuoret ja lapsiperheet 2. työikäiset ja 3. ikäihmiset.

Kemin strategiset päämäärät ovat 1. Elinvoimainen kaupunki, 2. Hyvinvoivat asukkaat ja 3. Sujuva arki.

Kunnille otetaan käyttöön vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Suunnitelmassa on listattu prosessi- ja tulosindikaattorit, joiden mukaan kunnat saavat valtionosuuden lisäosaa.

4 Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

Kemin kaupunki on julistautunut kaupunginvaltuuston päätöksellä 26.1.2009 § 45 savuttomaksi työpaikaksi 1.3.2009 alkaen ja kieltänyt henkilöstönsä tupakoinnin työaikana.

Kemin kaupunki on valtuuston päätöksellä vuonna 2016 liittynyt Nolla tapaturmaa - foorumiin. Verkoston tavoitteena on jäsenyöpaikkojen työturvallisuuden jatkuva edistäminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi Kemin kaupungin päätöksenteossa otettiin käyttöön kaupunginhallituksen päätöksellä 26.3.2018 § 129.

Kemin kaupunki on vuoden 2017 lopusta lähtien sitoutunut kaupunginvaltuuston päätöksellä YK:n Agenda 2030 kestävä kehityksen toimintaohjelman tavoitteisiin. Vihreä ja kestävä Kemi -toimintamalli on osa Kemin kaupunkistrategiaa 2030. Toimintamallin implementoinnin käynnisti EAKR/Lapin liitto -rahoitteinen hanke Vihreä ja kestävä Kemi (1.6.2018-28.2.2021). Työkaluna vihreän ja kestävä kehityksen oikean suunnan ja tehokkaiden toimenpiteiden varmistamiseksi Kemin kaupunki käyttää ISO 14001:2015 - ympäristöstandardia. Vuonna 2021 on sertifioitu olemassa olevan ympäristöjärjestelmän lisäksi uutena työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä. Työterveys- ja työturvallisuus- (TTT) sekä ympäristöjärjestelmät on laadittu Kemin kaupungille ISO 45001:2018 ja ISO 14001:2015 -standardien mukaisesti.

Vuoden 2020 lopulla Kemin kaupunki liittyi kaupunginvaltuuston päätöksellä Hiilineutraalien kuntien verkostoon (Hinku). Kunkin Hinku-kunnan tavoitteena on pienentää päästöjä 80 % vuoden 2017 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Muita hyvinvoinnin edistämistä tukevia ohjelmia ja suunnitelmia ovat:

Ikävihreä Kemi
Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2022-2024
Kaupunginvaltuusto 28.02.2022 § 20

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
Kaupunginvaltuusto xx.xx.2022 §
(Kaupunginhallitus 20.06.2022 § 204)

Koti Kaikille
Kemin kaupungin vammaispoliittinen ohjelma 2018 – 2020
Kaupunginvaltuusto 27.8.2018 § 92
(ei ole päivitetty ennen hyvinvointialueen tuloa)

Kemin kaupungin kotouttamisohjelma.
Kaupunginvaltuusto 29.1.2018 § 7

Kemin kaupungin mielenterveys- ja päihdepalvelujen suunnitelma 2013-2020 MIEPÄS (Mielenterveys- ja päihdepalvelut siirtyivät Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirille 2018)

Kemin kaupungin HARLIKUS eli harrastussuunnitelma ja liikunta- ja kulttuurikasvatussuunnitelma. Koulutuslautakunta 10.2.2021 § 4, Kulttuurilautakunta 24.2.2021 § 21

Lapin liikenneturvallisuussuunnitelma 2019–2023 – liikennekasvatus ja liikkumisen ohjaus
<https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/57378/Lapin+liikenneturvallisuussuunnitelma+2019-2023/b0b3bb3f-4d47-4194-8193-c40dbc1a801f>

Meri-Lapin kansalaisjärjestöstrategia ”Yhdessä innostuen – rohkeasti kehittäen”

<https://www.xn--jrjettieto-l8a3v.fi/images/Tiedostot/Meri-Lapin%20kansalaisi%C3%A4rjest%C3%B6strategia.pdf>

Vuoden 2022 aikana käynnistetään kansalaisjärjestöstrategian viimeisen toteutuskauden (2023-2030) suunnittelu.

Meri-Lapin kansalaisjärjestöstrategian ”Luovalla kumppanuudella” toteutussuunnitelma 2018-2022

https://www.xn--jrjettieto-l8a3v.fi/images/201903_merilapin_jarjestostrategia_majakka_totetus.pdf

Vuoden 2022 lopussa julkaistaan toteutussuunnitelma vuosille 2023-2027.

5 Ohje indikaattorikuvien tulkintaan

Ympyrän sisällä eli Muutos-sarakkeessa oleva luku ilmaisee indikaattorin arvon muutosta viiden vuoden takaiseen arvoon verrattuna. Luku ilmaisee suhteellista, prosentuaalista muutosta. Mikäli luku on positiivinen, indikaattorin saama arvo on kasvanut. Mikäli luku on negatiivinen, indikaattorin saama arvo on pienentynyt. Muutoksen voimakkuutta ilmaisee myös ympyrän kehän vahvuus. Mitä paksumpi ympyrän kehä on, sitä suurempi on muutos verrattuna edellisen vuoden arvoon.

Ympyrän vieressä oleva viivakuvaaja on Suunta-sarake, joka havainnollistaa viimeisimpiä saatavilla olevia indikaattoriarvoja (esim. prosentteina, lukumäärinä tai indekseinä) sekä niiden kehitystä. Kuvaajaan on kunkin indikaattoriarvon yhteyteen merkitty myös vuosi. Kuvaajan väri määräytyy samalla tavalla tapahtuneen muutoksen ja indikaattorin arvotuksen perusteella kuin Muutos-sarakkeessa olevan ympyrän kehän väri:

- **Vihreä kuvaaja/ympyrän kehä** = muutos myönteinen asia
- **Punainen kuvaaja/ympyrän kehä** = muutos kielteinen asia
- **Harmaa kuvaaja/ympyrän kehä** = muutos ei myönteinen eikä kielteinen (indikaattoria ei ole arvotettu)

Kysymysmerkki tarkoittaa, että tietoa ei ole saatavilla.

Vertailu-sarakkeessa näkyvät palkkeina oma kunta sekä vertailuun valitut kunnat ja alueet. Luvut ilmaisevat indikaattorin arvoja vertailukunnissa ja -alueilla. Oman kunnan ja vertailukuntien paikat määräytyvät niiden indikaattoriarvojen perusteella.

Vertailuorganisaation vertailupalkin pituus määräytyy indikaattoriarvojen eron suuruuden mukaan. Palkki piirretään täysimittaisena sille vertailuorganisaatiolle, jonka ero omaan kuntaan on kaikkein suurin. Muiden vertailuorganisaatioiden palkkien pituudet suhteutetaan tälle välille lukuarvonsa mukaisesti. Mikäli oman kunnan ja vertailuorganisaation indikaattoriarvojen ero on yli kymmenkertainen, palkkia ei piirretä, mutta indikaattoriarvo vertailuorganisaation kohdalla kuitenkin näytetään.

Vertailupalkkien värit kertovat vertailukunnan tilanteesta suhteessa omaan kuntaan seuraavasti:

- **Vihreä palkki** = vertailukunnan tilanne on vähintään 10 prosenttia parempi kuin omassa kunnassa
- **Punainen palkki** = vertailukunnan tilanne on vähintään 10 prosenttia huonompi kuin omassa kunnassa
- **Keltainen palkki** = vertailukunnan tilanne ei ole huonompi eikä parempi kuin omassa kunnassa (ero alle 10 prosenttia)
- **Harmaa palkki** = indikaattoria ei ole arvotettu (indikaattorin saamaa arvoa ei ole määritelty myönteiseksi eikä kielteiseksi asiaksi)

Lähde: FCG & Kuntaliitto (2017). Sähköinen hyvinvointikertomus (SHVK), Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) – Ohje sähköisten työvälineiden käyttöön.